

အမှတ် ၁၅၂၊ ဇေယျသုခလမ်း၊ က-ရပ်ကွက်၊ သုဝဏ္ဏ
သင်္ဃန်းကျွန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

မေတ္တာစာပေ၊ မေတ္တာစာပေ

sarpaymahar@gmail.com
www.facebook.com/Ma.Har201507
www.maharsarpay.com

ထုတ်ပြန်ခြင်း ပဉ္စမအကြိမ်

စက်တင်ဘာလ၊ ၂၀၂၃ ခုနှစ်

စာအုပ်အရ ၁၀၀၀

မျက်နှာပိုးစီစဉ်ခြင်း ဝင်းထူးသန့် (ဝေလွန်စာအုပ်)

အတွင်းပန်းချီ ကျော်မင်းမောင်မောင်နိုး

ထုတ်ဝေသူ ဒေါ်သိန်းသုစိုး (၀၁၂၈၅)

ပုံနှိပ်သူ ဦးဝင်းဝင်းဝင်း (နန်းသင်ပုံနှိပ်တိုက်-၀၀၄၄၄) ဝေလွန်စာအုပ်

စာစစ် တင်မီခိုင်

စာအုပ်ချုပ် ကိုမဲ (ငွေအိမ်စည်စာအုပ်လုပ်ငန်း) ဝေလွန်စာအုပ်

ဖြန့်ချိရေး မဟာစာပေ

ဖုန်း - ၀၉၄၅၀၆၂၃၃၈၃ ၊ ၀၉၄၅၀၆၂၃၃၈၄

စာအုပ်အရ ၆၀၀၀ ကျပ်

မြသန်းတင့်

ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်-၁ (၁၉၄၉-၁၉၆၁) ၊ မြသန်းတင့်

ရန်ကုန်၊ မဟာစာပေ ၊ ၂၀၂၃

စာ ၂၃၇၊ ၂၀.၅ × ၁၂.၅ စင်တီ

(၅) ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ် - ၁ (၁၉၄၉-၁၉၆၁)

ပြသန့်တင်
ဝတ္ထုပေါင်းချုပ်-၁
(၁ ၉ ၄ ၉ - ၁ ၉ ၆ ၁)

မာတိကာ

အခန်း	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁	ဒဂုန်တာရာ၏အမှာ	၇
၂	ဒုတိယအသံက ဝေဖန်ခြင်း	၁၇
၃	ဒုက္ခသည် (တာရာမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၃၊ အမှတ်-၂၂၊ အောက်တိုဘာ ၁၉၄၉)	၃၉
၄	အတိတ်ကိုမေ့ပါပြီ (တာရာမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၃၊ အမှတ်-၂၃၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၄၉)	၅၇
၅	ကြေးမုံ (တာရာမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၄၊ အမှတ်-၂၄၊ ဇန်နဝါရီ ၁၉၅၀)	၈၉
၆	အမြတ်အစွန်း (တာရာမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၄၊ အမှတ်-၂၅၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၅၀)	၁၀၉
၇	ဦးရာတင် (တာရာမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၄၊ အမှတ်-၂၆၊ မတ် ၁၉၅၀)	၁၂၁
၈	မငိုပါရစေနဲ့ (စာပေသစ်မဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ်-၄၊ ဇူလိုင် ၁၉၅၀)	၁၄၁
၉	၃၈-လမ်း (ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၄၊ အမှတ်-၄၅၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၅၁)	၁၆၀
၁၀	တံလျှပ်ရေထင် (စာပေသစ်မဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၂၊ အမှတ်-၃၊ ဇွန် ၁၉၅၂)	၁၈၃
၁၁	ပန်းများမပွင့်သောနွေဦး (ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း၊ အတွဲ-၁၄၊ အမှတ်-၁၆၇၊ ဧပြီ ၁၉၆၁)	၁၉၅
၁၂	ကိုယ်ရေးအကျဉ်း	၂၃၃

ဒဂုန်တာရာ၏အမှတ်

(၁)

* * *

ကျွန်တော်၏စားပွဲပေါ်၌ကား စာအုပ်များဖြင့် ပြန့်ကျဲယှက်သန်းလျက်။ ဘေးပတ်လည်တွင်လည်း စာအုပ်ပုံများပင်၊ တစ်ထောင့်ရှိစာအုပ်စင်ထိပ်၌ မဟာမိုင်း၏ရုပ်ထု၊ သူ့ဘေး၌ပုဂံယွန်းပန်းချီ၊ စားပွဲပတ်လည်၌ ရွှံ့ဖြူအပိုင်းထဲမှ ဂေါ်ကီ၏ရွှေရောင်ရုပ်ပုံလွှာ၊ စန္ဒရားပေါ်၌ ရောမအချစ်နတ်သမီးကိုယ်လုံးတီး ရုပ်ထုအဖြူသည် ပန်းစိုက်ဖန်အိုးဘေးတွင် ရပ်လျက်၊ ရှမ်းပြည်နယ်ရှုခင်းပန်းချီကားဘေးတွင် ဇော်ဂျီရုပ်၊ ဝန်ကြီးရုပ်၊ ကျားရုပ်၊ မင်းသမီးရုပ်များက တွဲလောင်း။

ပြတင်းပေါက်တံခါး မှန်သားပေါ်၌ကား အဝါရောင်ရိပ်သည် ထင်နေသည်။ ခန်းဆီးဖွင့်ကြည့်လိုက်လျှင်ကား အဝါပေါ်၌အနက်စက်ဖြင့် ပြောက်မွှမ်းထားသော လှပသော သစ်ခွပန်းအပွင့်ကလေးများ၊ သူက မိုးတွင်း၌ပွင့်သော အဝါ၊ ဆောင်းနှင့်နွေကမူ သူ့ဘေး၌ ခရမ်းရောင်နု

သစ်ခွများက ပွင့်မြဲ။

နေရောင်၊ လရောင်၊ ကြယ်ရောင်တို့၌ သစ်ခွပန်းအဝါ၊ ခရမ်းနု၊ သင်္ဃန်းဖြူလွှာများက ပွင့်မြဲ၊ မွှေးမြဲမြဲ။ သူ့အခါနှင့်သူ့အရောင်၊ သူ့ရာသီနှင့် သူ့အပွင့်၊ တချို့က နှင်းကိုမက်သည်။ တချို့က နေရောင်၊ တချို့က အရိပ်အောက် မိုးရေစက်။

ကျွန်တော်သည် စာအုပ်များကြားမှ မြသန်းတင့်ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ် စာရွက်များကို ထိတွေ့မိသည်။ စာရွက်များသည် တဖျပ်ဖျပ်လွင့်နေကြသည်။ ခန်းဆီးမှာလည်း တဖျပ်ဖျပ်။ သစ်ခွပန်း အဝါရောင်ကလေးသည် ပေါ်လာလိုက်၊ ကွယ်သွားလိုက်။ ဆည်းဆာများ၊ ကြယ်ပြောက်ညများ ဝင်းပနေ့များ။

နွေပေါင်းများစွာ ဖြတ်သန်းလာခဲ့ကြပြီ။ လွန်ခဲ့သော ၂၂-၂၃နှစ် ကလည်း၊ သည်လိုပင် မြသန်းတင့်၏စာရွက်များကို ထိတွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုအခါက တာရာမဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာစားပွဲ၊ ဘလောက်တုံးများ၊ ပုံနှိပ်မင် ပေကျံသောစာရွက်တို စာရွက်စ၊ ပေတံ၊ ကတ်ကြေး၊ ကော်ဘူး၊ ကြေးမျဉ်း ပြားတို့မှာ ပြန့်ကျဲလျက်။

အသံတစ်သံသည် အတိတ်၏နံရံများကြားထဲမှ ပဲ့တင်ရိုက်၍ ထွက်ပေါ်လာသည်။

“ဘယ်စာမူ စစီမှာလဲ။ ဆောင်းပါးတွေတော့ စီပြီးကုန်ပြီ”

ကျွန်တော်သည် ‘ဒုက္ခသည်’ စာမူကိုယူကာ အသံရှင်အား လှမ်းပေးလိုက်သည်။ အသံရှင်စာစီသမားက မင်ပေသောလက်ဖြင့် လှမ်းယူပြီး စာစီခုံနောက်၌ ပျောက်ကွယ်သွားသည်။

အင်းစိန်ဘက်မှ သေနတ်သံများ သဲ့သဲ့မျှကြားနေရသည်။ ယင်း သေနတ်သံသည် အင်းလျားကန်ရေပြင်အား လှိုင်းထသွားစေသည်။ ကံ့ကော်ပန်းရနံ့ကို ယမ်းနံ့ဖြင့် ထုံလိုက်သည်။ ကံ့ကော်ပွင့်ဖတ်ဝါကလေး သည် လက်ရေးစာမူစက္ကူပေါ်၌ ပေကျံနေပေသည်တကား။

ကျွန်တော်သည် ပုံနှိပ်ပြီး စာရွက်များကို ကိုင်ကြည့်ရင်းငေးနေမိသည်။ မှန်ပြတင်းရွက်၌ အဝါရောင်၊ ခရမ်းနုရောင်များလာထင်နေပြန်သည်။ ကံ့ကော်အဝါမဟုတ်၊ သစ်ခွအဝါ။ စိန်ပန်းနီမဟုတ်၊ သစ်ခွခရမ်းနုရောင်။

တာရာမဂ္ဂဇင်းများ စုချုပ်ထားသော စာအုပ်တွဲကြီးမှာ စားပွဲပေါ်၌ လဲလျောင်းလျက်၊ ‘တာရာမဂ္ဂဇင်း လေ့လာခြင်း’ မဟာဝိဇ္ဇာစာတမ်းပြု စုရန် ကျောင်းသူတစ်ဦးငှားသွား၍ ယခုယင်းခေါင်းစဉ်ဖြင့် မရေးရတော့၍ ခေတ္တ ပြန်ယူထားလိုက်သော စာအုပ်တွဲကြီး။ ပရာဟာ သိပ္ပံအကယ်ဒမီမှ ထုတ်ဝေသောစာစောင်မှ “သက်တမ်းတိုသော တာရာ၊ စာပေမဂ္ဂဇင်း၊ နိုင်ငံ၏အကောင်းဆုံးသော အင်အားစုများကို စည်းရုံးညီညွတ်ရန် ရည်ရွယ် ထားသည်”ဟူသော သုတေသီတစ်ဦး၏မှတ်ချက်ကို သတိရမိသည်။

အဝါရောင်၊ ခရမ်းနုရောင်၊ ပန်းနုရောင်၊ အဖြူဆွတ်ရောင်များသည် ယင်းမှန်ရိပ်၌ ယိမ်းထိုးလှုပ်ရှားနေကြသည်။ ကံ့ကော်ရနံ့၊ သဇင်ရနံ့များ ထုံယစ်လာသည်။ တာရာမဂ္ဂဇင်းအတွဲကြီးမှ စာရွက်များ တဖျပ်ဖျပ် ရိုက် ခတ်နေသံ၊ ရေလှိုင်းသံ၊ သဇင်နံ့သင်းလာသည်။ ကံ့ကော်ရနံ့ရီမြလာ သည်။ ရင်ထဲက ခုန်လာသည်။

(၂)

ကံ့ကော်လမ်းသည် ပျံ့ပျူးနေဆဲ၊ နွေဦးလေသည်။ သင်းမြနေပေ သည်။ မိုးရေစက်များ ကျဆင်းလာသောအခါ စိန်ပန်းပွင့်များသည် လမ်းပေါ် ၌ ဖရိုဖရဲလွင့်ကျဲနေဆဲ။

ကျွန်တော်သည် အင်းလျားလမ်းမှကွေ့ကာ ပုဂံလမ်းဝင်လိုက် သည်။ ထို့နောက် အင်းဝလမ်းဘက်မှ ပြန်ထွက်ကာ အဓိပတိလမ်းကို ကျော်၍ ဂျပ်ဆင်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းဘက်ဖြတ်ပြီး ဥတ္တရဆောင်စင်္ကြံဘက် ကူးလိုက်သည်။

ကြွေကျနေသော စိန်ပန်းပွင့်များ၊ ကံ့ကော်ပွင့်များကိုနင်းကျော်၍ ဤလမ်းများကို ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရသည်မှာ အကြိမ်ကြိမ်၊ သို့သော် သမိုင်း ခေတ်တို့ကား မတူကြလေ။

၁၉၃၉-၄၀ လောက်က ပုဂံလမ်းထိပ်ရှိ အငြိမ်းစားမြန်မာစာ ပါမောက္ခ၊ ကဗျာဆရာကြီးအိမ်သို့ လာဖူးသည်။ တက္ကသိုလ်သမဂ္ဂငွေထိန်း ကိုသိန်းအောင်ထံသို့ လာခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုအခါက ထိုခေတ်စမ်းကဗျာစာဆိုကြီးနှင့်သီစ၊နောက်၁၀ နှစ်ခန့်

ကြာသော် ဤပုဂံလမ်းတွင်ပင် ဇော်ဂျီနှင့်အတူ တွေ့ရတတ်သည်။
တာရာမဂ္ဂဇင်းအတွက် ဆောင်းပါးတောင်းရင်း စကားစမြည်ပြောကြမြဲ၊
ပုဂံလမ်းကား ရှေးခေတ်ပုဂံပြည်ကို တသထားသော ဂန္ထဝင်နာမည်။

လရောင်ပြက်သောညများ၌ ကိုဘဟိန်းနှင့်အင်းလျားလမ်းကို
စကားတပြောပြောနှင့် လျှောက်ခဲ့ကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကိုအောင်ဆန်း
ပါသည်။ သူကတော့ သူချည်းပြောတတ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ကကြားဖြတ်ဝင်၍မရ။ “နေဦး၊ ကျွန်တော်ပြောဦး
မယ်”ဟုဆိုကာ ဇွတ်ပင်။ စကားမျှင်မဖြတ်တော့။ ကိုဘဟိန်းနှင့် ကျွန်တော်
ကပြောပစေဟူသော သဘောဖြင့်ပြုံးကာ နားထောင်ကြမြဲ။ ကိုအောင်ဆန်း
က “ကျွန်တော်တို့ လွတ်လပ်ရေးရရင်...”ဟူသော စကားပိုဒ်ဖြင့်
အဆုံးသတ်မြဲ။

စိန်ပန်းပွင့်များကား ကြွေကျဆဲ။ ကံ့ကော်ကား ပင်ပေါက်ပျိုနှစ်စ၊
ဤလမ်းသွယ်ကလေးများတွင်ပင်၊ မြက်ခင်းပေါ်တွင်ပင် စာပေအစုအဝေး
များသည် ဖြတ်သန်းလျက်။ တက်တိုး၊ ညိုမြဲ၊ သိပ္ပံစိုးလှ၊ ထင်ကြီး၊
သာဂရဇစိုး၊ ခင်လေးမောင်၊ မန်းတင်၊ တိုက်စိုး၊ မောင်အာယု။ စာပေ
အကြောင်း ငြင်းကြခုံကြ။ ဘူးသီးကြော်ဆိုင်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တို့တွင်
မဆုံးသေးသော အငြင်းအခုံကို ဆက်ကြမြဲ။

မောင်ထင်ကိုပင် စာချင်းသိသော်လည်း ဂျပန်ခေတ်ကျမှ လူချင်း
ဆုံမိတော့သည်။ နိုင်ငံခြားရေးရုံးရှိ တွဲဖက်အတွင်းဝန် သခင်ဘဟိန်း၏
အခန်းတွင်ထိုင်နေစဉ် နိုင်ငံခြားရေးအရာရှိသံ ဦးထင်ဖတ် အလုပ်စဝင်ရန်
ရောက်လာသည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး သခင်နုက ဝင်လာပြီး
စကားပိုင်းသည် ပြဇာတ်မှ ဘုရင့်တပ်မတော်ထိတော့သည်။ သိန်းဖေမြင့်ကို
ကား တက္ကသိုလ်သမဂ္ဂတွင် ဆုံမိသည်။

စစ်ပြီးသော် ကံ့ကော်ပင်ပေါက်ကလေးများပင် ကြီးပြင်းလာကာ
အပွင့်ဝါများကို ဖူးပွင့်လိုက်ကြပေပြီ။ ကျွန်တော်တို့ကျောင်းသားဘဝက
စိန်ပန်းပွင့်များမှာ ယခုလည်း ကြွေကျဆဲ။ လမ်းပေါ်တွင်နီရဲဆဲ။ နောက်ထပ်
ပေါက်သော ကံ့ကော်ပင်မှအပွင့်များလည်း ကြွေကျနေဆဲ။

စိန်ပန်းပင်များ၊ ကံ့ကော်ပင်များသည် ကျွန်တော်တို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်

ကြီးပြင်းလာကြသူများဖြစ်ကြပေသည်။ တချို့က ကျွန်တော်တို့နှင့်မတွေ့ခင် ကတည်းကပင် ပွင့်ခဲ့ကြပေပြီ။ စောစောခေတ်ပြိုင်။ တချို့က ကျွန်တော်တို့ နှင့်သက်တူ၊ ပွင့်ချိန်ရွယ်တူ၊ ဖူးချိန်ရွယ်တူ၊ တချို့လည်း ကျွန်တော်တို့ ထက် နောက်ကျကာ မျက်စိအောက်တွင်ပင် ဖူးရာ ငုံရာက ပွင့်ကြသည်။ နုပျိုသောပွင့်သစ်များလည်း ဖူးဆဲ။

နယ်ချဲ့ခေတ်၊ ဖက်ဆစ်ခေတ်၊ ပါလီမန်ခေတ်၊ တချို့သော ပန်းပင် များသည် မုန်တိုင်းဒဏ်ကိုမခံနိုင်သဖြင့် လဲကျသွားသည်။ တချို့လည်း ခပ်ယိုင်ယိုင်။ တချို့သော အပွင့်လှလှပွင့်သောအပင်များကို နှောင်းလူတို့ က သတိရနေကြဆဲ။ အပင်အိုလာသော်လည်း ကံကောင်းရန်ကလှိုင်မြဲ။ တချို့လည်း သက်နုနှင့်ရနံ့သဉ်းကာ ပျက်စီးသွားကြသည်။ တချို့ကား ရနံ့မပီ၊ လေနှင့်ရောယောင်လျက်။ တချို့ကားကိုင်းညွတ်မကျ၊ အပင်လည်း အားကောင်း၊ အပွင့်မှရနံ့လည်း မွှေးမြဲ၊ အပင်အောက်၌လူတွေ အံ့နေကြ တော့သည်။

ကျွန်တော်သည် စိန်ပန်းပွင့်များ၊ ကံကောင်းပွင့်များအောက်မှ ခေတ် ပြိုင်လမ်းများကို ဖြတ်သန်းလာသည်။ ကြွေသူ ကြွေကျဆဲ၊ ပွင့်ဖူးသူ ပွင့်ဖူးကြဆဲ...။

(၃)

ကျွန်တော်သည် တာရာကို ထွန်းညှိလိုက်သောအခါ အမျိုးသား အင်အားစုအားလုံး၏ ညီညွတ်ရေးဖြင့် လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲကို ဆင်နွှဲနေ ကြချိန်၊ ခေတ်စမ်းစာပေအင်အားစုနှင့် ကျွန်တော်သည် မဟာမိတ်ဖွဲ့ခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်း၌မြေရှင်ပဒေသရာဇ် ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားဆန်းသစ်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးအနှစ်သာရရှိသည်။ ခေတ်စမ်း၏တစ်စုံတစ်ခုသော အတိုင်းအတာအထိ တိုးတက်သောအခန်း၊ အမျိုးသားရေးကဏ္ဍကို ယူသည်။

ကျွန်တော်သည် စာရေးဆရာအသင်း ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်စဉ် တစ်ဖက်သော ဆန့်ကျင်ဘက်အင်အားစုတို့က ကျွန်တော်တို့အား အယုံ အကြည်မရှိ အဆိုတင်သောအခါ၊ ဇော်ဂျီနှင့်ခေတ်စမ်းကဗျာဆရာကြီးသည်

အစည်းအဝေးတက်လာကာ ကျွန်တော့်ဘက်က ရပ်ကြသည်။ ဇော်ဂျီက စကားထပြောကာ မားမားမတ်မတ်ရပ်ခဲ့သည်။

၁၉၄၈-၄၉ ခုကား တာရာက ညှိထွန်းလိုက်သော စာပေသစ် ရောင်လျှံသည် တောက်ပကာ အရှိန်ရစပြုလာပေပြီ။ အမှန်အားဖြင့် စာပေ သစ်သည် အလုပ်သမား၊ လယ်သမားတိုးတက်သောပညာရှင်များ၏ တော်လှန်ရေးစာပေဖြစ်ပေသည်။

ထိုအခါက နိုးကြားတက်ကြွသော၊ နုပျိုလန်းဆန်းသော တီထွင် ဆန်းသစ်လိုသော၊တိုင်းပြည်ချစ်သော၊ ဆိုရှယ်လစ်သရုပ်ဖော်စာပေဘက်သို့ ဦးတည်သောစိတ်ဓာတ်များ ကိန်းအောင်းနေသော လူငယ်များသည် တာရာ၌ လာရောက်စုဝေးကြကုန်သည်။ ဗန်းမော်တင်အောင်သည် တွဲဖက် အယ်ဒီတာအဖြစ် လာရောက်ကူညီသည်။

ယင်းလူငယ်အင်အားသစ်ထဲ၌ မြသန်းတင့်သည် တစ်ယောက် အပါအဝင်။ သူနှင့်အတွဲကား မောင်ကြည်လင်၊ သူတို့နှစ်ယောက်က ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့်ရောက်လာကြသည်။ မောင်ကြည်လင်က နည်းနည်း စောသည်။ သူတို့သည် စာပေသစ်တပ်ဦးမှ ဗျူဟာမှူးများဖြစ်ကြသည်။ စာပေသစ်ဘက်မှ ကာကွယ်ကြသည်။ အနုပညာသည် အနုပညာအတွက် ဝါဒသမားများအား ချေပတိုက်ခိုက်ကြသည်။ ၁၉၅၀ ‘စာပေသစ်’မဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာအဖွဲ့တွင်း၌ သဘောကွဲလွဲကြသောအခါ သူတို့နှစ်ယောက်သည် ကျွန်တော့်ဘက်မှနေခဲ့ကြသည်။ စာရေးဆရာအဖွဲ့အစည်းတိုက်ပွဲတွင်လည်း သူတို့သည် ကျွန်တော့်ဘက်မှ ခိုင်ခံ့စွာရပ်ခဲ့ကြသည်။ ယုံကြည်ချက်ကို ကာကွယ်ခဲ့ကြသည်။ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

တာရာစာပုံနှိပ်စက်ထားရာ၊ ကိုင်းတန်းထိပ် တရုတ်လက်ဖက် ရည်ဆိုင်၌ ကျွန်တော်တို့တစ်တွေ ဝိုင်းဖွဲ့စကားပြောကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ရွှေတောင်တန်းလမ်းထိပ် ရေခဲမုန့်ဆိုင်။ အနန္တသူရိယအမျက်ဖြေလင်္ကာမှ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ လေးချိုးကြီးအထိ၊ ရှယ်လီ၏ကဗျာမှ ကော့တဝဲ၏ တိမ်ကောနေသော ယဉ်ကျေးမှုလေ့လာခြင်းအထိ၊ မြသန်း တင့်က မှုန်ရီစွာနားထောင်နေ၏။ သူသည် ကဗျာလည်းရေးသည်။ မန္တလေးမြို့၏ ကံကြမ္မာကဗျာမှာ ပြည်တွင်းစစ်ခေတ် မန္တလာဘုံကို လွမ်းဖွဲ့

ထားသည်။

၁၉၅၀ သည်ဘက် တာရာမဂ္ဂဇင်း ရပ်စဲပြီးသောအခါလည်း စာပေသစ်ရေအယဉ်မှာ တသွင်သွင်စီးဆင်းဆဲ...။

မြသန်းတင့်နှင့် ကျွန်တော်ကား ၁၉၅၆ သည်ဘက်၌ စာရေးဆရာ အဖွဲ့အစည်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများတွင် အတူမုန်တိုင်းထဲမှာ ခုခံ တိုက်ခိုက်ကြသောအခါ၊ ပို၍ရင်းနှီးလာမိကြသည်။ “ခင်ဗျားမပြောနဲ့။ ခင်ဗျားပြောရင် ပြဿနာပိုကြီးလာလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်တို့ပြောမယ်”ဟု မြသန်းတင့်နှင့် ကိုအောင်မြင့်တို့က ဝိုင်းတားကြ၍ ကျွန်တော်မှာ တစ်ချိန် လုံးအစည်းအဝေးတွင် ငြိမ်နေရသည်များရှိသည်။ သူတို့က ကျွန်တော် ပြောချင်တာတွေအကုန်ပြောကြ၍ ကျေနပ်ရသည်။ “ခင်ဗျားအတွက် ကျွန်တော်တို့ကကာကွယ်ကြပါတယ်ဗျာ”ဟု သူတို့ကပြောလေ့ရှိကြသည်။ နည်းပရိယာယ်အမျိုးမျိုးဖြင့် စည်းရုံးလာခဲ့ကြရာ အောင်မြင်သည်။ နောက်ဆုံး၌ ၁၉၅၂ ကတည်းက တစ်ယောက်တည်း ‘တစ်ကိုယ်တော် လင်းယုန်’လုပ်ခဲ့ရာမှ ရဲဘော်များနှင့် သိုက်မြိုက်အားကောင်းလာခဲ့ကြ သည်။

“ကျွန်တော်တော့ အားရှိလာတယ်လို့ ခံစားရတယ်”ဟု ပြော သောအခါ မြသန်းတင့်သည် ပြုံးနေပေသည်။

သို့နှင့် တိုက်ပွဲကြားတွင် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် ပိုနား လည်လာကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေး ကော်မတီတွင်သာမက စာရေးဆရာ အဖွဲ့အစည်းများတွင်လည်း မုန်တိုင်းထဲ အတူလျှောက်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၆၀ က ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးလှုပ်ရှားမှု၊ စည်းရုံးရေးအတွက် မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ မြစ်ကြီးနား၊ မိုးညှင်း၊ ဗန်းမော်၊ ကသာဘက်သို့ ခရီးအတူထွက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၆၁ က စတော့ဟုန်းကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး ကောင်စီအစည်းအဝေးတက်ရင်း မော်စကို၊ ပီကင်းသို့အတူသွားခဲ့ကြ သည်။ ၁၉၆၂ အထိ အတူတူ။

သို့သော် ၁၉၆၃ ၌မူ ဆိတ်ဖလူးရန့်ယစ်ထုံသော အုတ်နံရံနှင့် သံတိုင်ကြားရောက်သွားခဲ့သည်။ သူနှင့်မတွေ့ရတော့။

(၄)

၁၉၇၂ ခုနှစ်၌ တစ်ဖန် မြသန်းတင့်နှင့် ပြန်တွေ့ရပြန်ပေပြီ။ နှင်းယွန်းဂိမာန်နွေအစ တစ်နံနက်ခင်း၌ ပုဂံစာအုပ်တိုက်မှ တယ်လီဖုန်း ဆက်သည်။ အသံတစ်သံက ကျွန်တော့်ကို နှုတ်ဆက်သည်။ ဘယ်မမှတ် မိဘဲရှိပါ့မလဲ။ အနှစ်အစိတ်ကျော် တလဲ့လဲ့ကြားခဲ့ရသောအသံ၊ မြသန်းတင့် ၏အသံ၊ ဒုတိယအခေါက် ကိုကိုးကျွန်းမှ ပြန်လာခဲ့ရပြန်ပြီကော။

ကျွန်တော်တို့ ခေတ်ပြိုင်သက်တမ်းတစ်လျှောက် အနှစ် ၃၀ကျော် ကာလအတွင်း သမိုင်းခေတ်များကို ဖြတ်သန်းခဲ့ကြရသည်။ စစ်ပြီးသော် ကျွန်တော်နှင့်ရွယ်တူများ၊ မတိမ်းမယိမ်းများ ကွဲသွားကြသည်။ တချို့လည်း နိုင်ငံရေးဘက်ရောက်သွား၍ မဆုံမိခဲ့ကြတော့။ ကျွန်တော်က စာပေဘက်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးဘက်။ ကျွန်တော်သည် ဆယ်နှစ်တစ်ခေတ်ငယ်သူများနှင့် တွဲရသည်။ ၁၉၅၀ ပတ်ဝန်းကျင်။ နောက်တစ်ခါ ဆယ်နှစ် နှစ်ခေတ်ငယ် သူများနှင့် ထိတွေ့ရပြန်သည်။ ၁၉၆၀ ပတ်ဝန်းကျင်။ ယခု ၁၉၇၀ ပတ်ဝန်းကျင်တွင်ကား ဆယ်နှစ် သုံးခေတ်ငယ်သူများနှင့် ထိတွေ့နေရ သည်။ တစ်ကွေ့ တစ်ကွေ့တွင် ကျန်ရစ် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။

မျက်နှာဖုံးတပ်၍ ကရသောကပွဲကြီးပေတကား။ အဝတ်လဲခန်း ရောက်မှ မျက်နှာအစစ်ကို မြင်ရတော့သည်။ တချို့က ကြက်သွေးရောင် မျက်နှာဖုံး၊ ရဲရဲနီ။ တစ်ချို့က မင်းသားရုပ်၊ ဇာပဝါအနက်ကိုဖောက်၍ အလှကိုမနည်းဖွေရှာရသည်။ သူတို့ချစ်သည်ကား အနုပညာမဟုတ်၊ ပြည်သူမဟုတ်၊ သူတို့တပ်မက်သည်ကား ကုလားထိုင်၊ မာဒေါ၊ ဖယ်မလီ ယာ၊ ဝီစကီ၊ ရေခဲသေတ္တာ၊ ဆုတော်ငွေ၊ ဖောင်းကြွသော ရွှေစာလုံးနှင့် နာမည်ကတ်ပြား၊ ဓာတ်မီးရောင်ထိန်လင်းသော စင်မြင့်၊ ရာဇမတ်ကာ သဲဖြူခင်း...။ ထိုသူတို့နှင့်ကား တစ်ကွေ့ကွေ့တွင် ခွဲကြရသည်။

မြသန်းတင့်သည် မျက်စိပိုမူန်လာ၍ လမ်းဖြတ်သည့်အခါ ကျွန်တော်ကပင် တွဲရသည်။ မျက်စိမမြင်သောကြွက်ကို မျက်စိမမြင်သော ကြွက်ကခေါ်သည်ဟူသော ကဗျာကိုရွတ်ရင်း ရယ်မောလိုက်ကြသည်။

ခေတ်ပြိုင်သက်တမ်းတစ်လျှောက် ကျွန်တော်တို့နှင့် ခေတ် အဆက်ဆက် မကွဲမကွာရှိသူများထဲတွင် ဗန်းမော်တင်အောင်ပါသည်။

သူတို့နှစ်ယောက်က ကျွန်တော့်ကို ကောင်းကောင်းနားလည်ကြသည်။

ယခုပြန်တွေ့ကြသောအခါ မြသန်းတင့်သည် စာပေသစ်ရေ အယဉ်စီးကြောင်းကို ခံစားနေပေမည်။ ရေအယဉ်ဘယ်စီးသည်ကို သူမသိ ရှိမဖြစ်။ ဘယ်ကျောက်ဆောင်က ဟန့်တားသည်။ ဘယ်အကွေ့မှာ ရေတိမ်ဝဲရှိသည်ကို သူမသိရမည်။ ပလုံစီများကိုလည်း သူမသိရပေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူသည် မြစ်ဖျားမလိခအစကတည်းက ထိတွေ့ လာခဲ့ရသူဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

(၅)

မြသန်းတင့်၏ တာရာမဂ္ဂဇင်းတွင်ပါသော ဝတ္ထုတိုများမှာ သူ့ ခေတ်ပြိုင်ကို ထင်ဟပ်ထားပေသည်။ နိုင်ငံရေးအကြောင်းအရာဟူ၍ တစ်နည်းပြော၍ရပေသည်။ ဤသည်ပင်လျှင် စာပေသစ်၏အနုပညာ စည်းရုံးရေးပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်ပေသည်။

ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်သည် စာရေးဆရာ၏ ကန့်လန့်ဖြတ်ဘေးတိုက် စာပေရုပ်ပုံလွှာဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော်က မြသန်းတင့်၏ဝတ္ထုတိုပေါင်း ချုပ် (၁)ကိုဖတ်ရင်း သူ၏လွမ်းတတ်သော၊ မှုန်ရီသော၊ ဖွဲ့နွဲ့ဟန်ပါသော ခေတ်ကြေးမုံထင်ဟပ်တတ်သော သရုပ်ဖော်စာပေ ရုပ်ပုံလွှာကို မြင်တွေ့ ခံစားရပေသည်။

ဒဂုန်တာရာ

၇၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၁၉၇၂

ဒုတိယအသံက ဝေဖန်ခြင်း
(စာရေးသူက စာရေးသူ၏ စာများကိုသုံးသပ်ချက်)

(၁)

* * *

ရှေးဟောင်းဝေဒန္တဓေတ်၊ ဝေဒကျမ်းမှ ပုံပြင်တစ်ခုကို ကျွန်တော်
ဖတ်ဖူး၏။

ထိုပုံပြင်၌ ဗြဟ္မသည် မင်းသားတစ်ပါးအား၊ ၎င်း၏ ‘အတ္တ’ကို
အရှာလွှတ်လိုက်၏။ မင်းသားသည် နှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် ‘အတ္တ’ကို
လိုက်လံရှာဖွေခြင်းပြုပြီးနောက်၊ ဗြဟ္မထံသို့ရောက်လာ၏။

“အတ္တကို တွေ့ခဲ့ပြီလော”ဟု ဗြဟ္မက မေး၏။

“တွေ့ခဲ့ပါပြီ”

“သို့ဖြစ်လျှင် အတ္တဆိုသည်မှာ ဘယ်အရာနည်း”

“နေပူတွင် ကျွန်ုပ်လမ်းလျှောက်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏နောက်တွင်
အရိပ်ထင်ပါသည်။ ထိုအရိပ်သည် အတ္တပင်ဖြစ်ပါသည်”ဟု မင်းသားက

ဆို၏။

“အရိပ်သည် ‘အတ္တ’မဟုတ်သေး။ ‘အတ္တ’ကိုတွေ့အောင်ရှာချေဦး”
ဟု ဗြဟ္မက စေခိုင်း၏။

မင်းသားသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ‘အတ္တ’ကို လိုက်လံရှာဖွေခြင်း
ပြုပြီးနောက် ဗြဟ္မထံသို့ ရောက်လာပြန်၏။

“အတ္တကို တွေ့ခဲ့ပြီလော”

“တွေ့ခဲ့ပါပြီ”

“သို့ဖြစ်လျှင် ‘အတ္တ’ဆိုသည်မှာ အဘယ်အရာနည်း”

“ရေအပြည့်ရှိသော ရေအိုးကို ကျွန်ုပ်ငုံ့ကြည့်ပါသည်။ ထိုရေအိုး
တွင် ကျွန်ုပ်၏ရုပ်သွင်သည် အရိပ်ထင်ပါသည်။ ထိုအရာသည် ‘အတ္တ’
ပင်ဖြစ်ပါသည်”ဟု မင်းသားက ဖြေ၏။

“သင်၏ရုပ်သွင်သည် ‘အတ္တ’မဟုတ်သေး။ ‘အတ္တ’ကို တွေ့
အောင် ရှာချေဦး”ဟု ဗြဟ္မက စေခိုင်း၏။

“မင်းသားသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ‘အတ္တ’ကို လိုက်လံရှာဖွေခြင်း
ပြုပြီးနောက် ဗြဟ္မထံသို့ ရောက်လာပြန်၏။

“‘အတ္တ’ကို တွေ့ခဲ့ပြီလော”

“တွေ့ခဲ့ပါပြီ”

“သို့ဖြစ်လျှင် ‘အတ္တ’ဆိုသည်မှာ ဘယ်အရာနည်း”

“ကျွန်ုပ် အိပ်ပျော်စဉ် အိပ်မက်မြင်မက်ပါသည်။ အိပ်မက်၌ ကျွန်ုပ်
သည် ကျွန်ုပ်စိတ်၏အလိုနှင့် ဆန့်ကျင်လျက် ထိတ်လန့်ဖွယ်၊ ဝမ်းသာ
ဖွယ်၊ ဝမ်းနည်းဖွယ်တို့ကို ကြုံတွေ့ရပါသည်။ အိပ်မက်ထဲ၌ တွေ့ရသော
ကျွန်ုပ်သည် ‘အတ္တ’ဖြစ်ပါသည်ဟု မင်းသားကဖြေ၏။

“အိပ်မက်၌တွေ့သော သင်သည်‘အတ္တ’မဟုတ်သေး။ ‘အတ္တ’
ကို တွေ့အောင်ရှာချေဦး”ဟု ဗြဟ္မက စေခိုင်းပြန်၏။

မင်းသားသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ‘အတ္တ’ကို လိုက်လံရှာဖွေခြင်း
ပြုပြီးနောက်၊ ဗြဟ္မထံသို့ ရောက်လာပြန်၏။

“ ‘အတ္တ’ကိုတွေ့ခဲ့ပြီလော”

“တွေ့ခဲ့ပါပြီ”

“ ‘အတ္တ’သည် ဘယ်အရာနည်း”

“ကျွန်ုပ်အိပ်ပျော်စဉ် မည်သည့်အိပ်မက်ကိုမျှ မြင်မက်ခြင်းမရှိပါ။ အိပ်မက်မက်ခြင်းမရှိ။ အိပ်ပျော်သော ကျွန်ုပ်သည် ‘အတ္တ’ပင်ဖြစ်ပါသည်” ဟု မင်းသားက ဖြေ၏။

“အိပ်မက်မက်ခြင်းမရှိ၊ အိပ်ပျော်သောသင်သည် ‘အတ္တ’မဟုတ် သေး။ ‘အတ္တ’ကို တွေ့အောင်ရှာချေဦး”ဟု ဗြဟ္မက စေခိုင်းပြန်၏။

သို့ဖြင့် မင်းသားသည် ‘အတ္တ’ကို လိုက်လံရှာဖွေကာ ဗြဟ္မထံသို့ လာရောက်တင်ပြခြင်းပြု၏။ သို့သော်လည်း ‘အတ္တ’ကိုကား ရှာမတွေ့ခဲ့ ချေ။

ရှေးဟောင်း ဥပါနိသျှကျမ်းများအလိုအရ လူ၏အမြင့်မားဆုံးသော အသိဉာဏ်တရားဟူသည် “အတ္တ”ကိုသိသော အသိတရားဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။

‘အတ္တ’သည် အမြဲတမ်းပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်လျက်ရှိသော ခန္ဓာ ကိုယ်လည်း မဟုတ်။ ဝမ်းသာခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း ဒုက္ခသုခစသည်တို့ကို ထိတွေ့ခံစားရသော အိပ်မက်ထဲကကိုယ်လည်း မဟုတ်။ အိပ်မက်မက် ခြင်းမရှိဘဲ အိပ်ပျော်စဉ်တွေ့ရသော ကိုယ်လည်းမဟုတ်။ ရုပ်နာမ်တို့ အားလုံးမှ ကင်းဝေးသော ‘ပရမတ္ထဝိညာဉ်’ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်း ဗြဟ္မ ပင်ဖြစ်သည်ဟု ရှေးဟောင်းဥပါနိသျှကျမ်းများက ဖြေဆိုကြ၏။

ဤသည်မှာ ဝေဒန္တခေတ်၊ အဘိဓမ္မာပညာရှင်များက ယူဆကြ သော ‘အတ္တ’၏အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်၏။ ဝေဒကျမ်းများ၏ အတွေးအခေါ်များသည် ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များနှင့် အိန္ဒိယလူမျိုးတို့၏ အတွေးအခေါ်များကို ယခုတိုင် လွှမ်းမိုးလျက်ရှိကြ၏။

ဆစ်တမန်ဖရိုက်စသည့် ခေတ်သစ်စိတ္တဗေဒပညာရှင်များကမူ နို့ဆာ၍ငိုသော ကလေးငယ်၏ငိုသံသည် လူ၏အတ္တစိတ်ကို ဖော်ပြသော အခြေခံအကျဆုံး ပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်ဟုဆိုကြ၏။

စာပေဝေဖန်ရေးဆရာများကမူ စာရေးဆရာတစ်ယောက်၏စာ သည် ၎င်း၏အတ္တကို ဖော်ပြရာဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြပြန်၏။ ၎င်း၏စိတ်ကူး ဉာဏ်ကွန့်မြူးမှုမှ ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ယူဆကြ၏။ သို့ရာတွင် စိတ်

ကူးညာဏ်ကွန့်မြူးမှုသည် မည်သို့ပေါ်ပေါက်လာသည်ကိုမူ ထိုဝေဖန်ရေး ဆရာတို့က ဆက်လက်ဖွင့်ဆိုခြင်းမပြုကြချေ။

(၂)

လူ၏အတွေးအခေါ်သည် အလိုအလျောက်ပေါ်ပေါက်လာသည် မဟုတ်ချေ။ ထို့အတူ စာရေးဆရာ၏စိတ်ကူးညာဏ်သည်လည်း အလိုအလျောက်ပေါ်ပေါက်လာခြင်း မဟုတ်ချေ။ ပြင်ပကမ္ဘာလောကကြီးက စာရေးဆရာ၏ဦးနှောက်နှင့် လာရောက်အရောင်ရိုက်ခတ်ရာမှ ပေါ်ထွက်လာခြင်းသာဖြစ်သည်။ မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ပြည်သူများ၏ဘဝသည် စာရေးဆရာအား ကုန်ကြမ်းများကို ထုတ်လုပ်ပေးရာ ရတနာတွင်းကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဘာမျှမွမ်းမံချယ်လှယ်ခြင်းမပြုရသေးသော အကြမ်းထည်များဖြစ်သည်။ ပြည်သူများ၏ဘဝသည် စာရေးဆရာ၏စိတ်ကူးအလုပ်ရုံကြီးအတွက် သုံးစွဲ၍မကုန်နိုင်သော ကုန်ကြမ်းများကိုထုတ်လုပ်ရာ တစ်ခုတည်းသော ရေသောက်မြစ်ဖြစ်သည်။ စာရေးဆရာသည် ရှေးဟောင်းဂန္ထဝင်စာပေများနှင့် နိုင်ငံခြားစာပေများမှလည်း ကုန်ကြမ်းများကို ရရှိနိုင်သည်။ ထိုစာပေများသည်လည်း ၎င်းတို့ခေတ်၊ ၎င်းတို့ပတ်ဝန်းကျင်များ၏ အရောင်ရိုက်ခတ်ရာမှ ပေါ်ထွက်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ရှေးဟောင်းဂန္ထဝင်များနှင့် နိုင်ငံခြားစာပေများသည် စာပေ၏ရေသောက်မြစ်မဟုတ်ချေ။ ၎င်းတို့သည် ရေစီးကြောင်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ စာပေ၏ ရေသောက်မြစ်မှာ ပြည်သူလူထုများ၏ ဘဝသာလျှင်ဖြစ်ပေသည်။

လူ၏လူမှုဘဝသည် စာပေအတွက် တစ်ခုတည်းသော ရေသောက်မြစ်ဖြစ်၍ စာပေထက်အနှစ်သာရအားဖြင့် ပိုမိုကြွယ်ဝသည်။ ပိုမိုရှင်သန်ခြင်းရှိသည်။ သို့ရာတွင် ပြည်သူများသည် ဘဝတစ်ခုတည်းဖြင့် ကျေနပ်ရောင့်ရဲခြင်းမရှိကြချေ။ စာပေတွင်ဖော်ပြထားသော ပြည်သူတို့၏ဘဝသည် နေ့စဉ်ကြုံတွေ့နေရသော ဘဝထက်ပို၍လှပသည်။ ပို၍အဆင့်မြင့်သည်။ ပို၍စုစည်းခြင်းရှိသည်။ မျှော်မှန်းချက်များနှင့်ပို၍ နီးစပ်သည်။ ထို့ကြောင့် နေ့စဉ်ဘဝထက်ပို၍ ယေဘုယျကျကြသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် မိမိပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ချမ်းသာ

ခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းတို့ကို နေ့တိုင်းမြင်နေရသည်။ ပဋိပက္ခများကို တွေ့နေရသည်။ စာရေးဆရာသည် ဇာတ်ကောင်တစ်ကောင်ကို မဏ္ဍိုင်ပြုကာ ဤအခြင်းအရာကို စုစည်းဖော်ပြလိုက်သည်။

ဂေါ်ကီသည် ၎င်း၏ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဆင်းရဲမွဲတေနေသူများကို တွေ့ရသည်။ စုတ်ပြတ်နံ့ချာသော ပတ်ဝန်းကျင်ကိုမြင်ရသည်။ ထိုအခါမှ ဂေါ်ကီသည် ပေဗယ်ဗလာဆော့အမည်ရှိ ဇာတ်ကောင်တစ်ကောင်နှင့် ၎င်း၏အမေကို မဏ္ဍိုင်ပြုကာ ‘အမေ’ဝတ္ထုကြီးကိုရေးခဲ့သည်။ ဤဆင်းရဲနံ့ချာသော ပတ်ဝန်းကျင်ကိုတွန်းလှန်ရန်၊ ထိုပတ်ဝန်းကျင်မှ လွတ်မြောက်ရန် စာဖတ်သူတို့ကို လှုံ့ဆော်ပေးသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဂေါ်ကီ၏‘အမေ’ဝတ္ထုသည် ပေါက်ဖွားလာခဲ့ရခြင်းဖြစ်ပေသည်။ စာရေးဆရာများ၏စာပေများသည် ၎င်း၏ပတ်ဝန်းကျင် အရောင်ရိုက်ခတ်ချက်ကြောင့် ပေါက်ဖွားလာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

စာရေးဆရာသည် လူတန်းစား လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲတွင် မှီတင်းနေထိုင်သူဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတွင် လူတန်းစားဘက်လိုက်မှု ရှိရပေလိမ့်မည်။ စာရေးဆရာသည် လူအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုရေးသားရမည်ဆိုသော အယူအဆသည် ခေတ်မီတော့ချေ။ ၎င်းသည် သွယ်ဝိုက်၍ သော်လည်းကောင်း၊ တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း လူတန်းစားတစ်ခုခု၏ ဘက်တွင် ရှိရမည်သာဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားသည် နေရှင်ကို မုန်းပေသည်။ တောသည် မြို့ပြကိုမုန်းသည်။ တောသားသည် မြို့သားကို ဆန့်ကျင်သည်။ ဤသည်မှာ ယနေ့ခေတ်၏အခြင်းအရာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

စာရေးဆရာသည် အလုပ်သမားတစ်ယောက်အကြောင်းကို ရေးရာ၌ နေရှင်ကို မေတ္တာထားသော အလုပ်သမားအကြောင်းကို မရေးနိုင်ချေ။ မြို့သားကိုချစ်သော တောသားအကြောင်းကို မရေးနိုင်ချေ။ ရေးလျှင်လည်း သဘာဝကျမည်မဟုတ်ချေ။

ကျွန်တော်တို့သည် ရန်သူကို မချစ်နိုင်ချေ။ လူမှုရေးဒုက္ခများကို မချစ်နိုင်ချေ။ မတရားမှုကို မချစ်နိုင်ချေ။ ရန်သူကို မေတ္တာထားသော လူတစ်ယောက်၊ လူမှုဒုက္ခများကိုချစ်သော လူတစ်ယောက်၊ မတရားမှုကို ချစ်သော လူတစ်ယောက်အကြောင်းကိုရေးလျှင် သဘာဝကျနိုင်မည်

မဟုတ်ချေ။

ဤအခြင်းအရာများသည် စာရေးဆရာ၏ ဦးနှောက်ထဲသို့လာ၍ အရောင်ရိုက်ခတ်ပြသည်။ စာရေးဆရာ၏စာသည် ထိုအရောင်ရိုက်ခတ် ချက်မှ ပေါက်ဖွားလာခြင်းသာဖြစ်သည်။ စာရေးဆရာ၏စာများသည် ကွဲပြား ခြားနားကြပေသည်။ တုံ့ပြန်ချက်ချင်း ခြားနားကြပေသည်။

(၃)

ဝေဒကျမ်းပုံပြင်မှ မင်းသားသည် ၎င်း၏ ‘အတ္တ’ကိုအရိပ်တွင် လည်းကောင်း၊ ရေပြည့်အိုးတွင်လည်းကောင်း၊ အိပ်မက်တွင်လည်း ကောင်းရှာခဲ့၏။ ထို့အတူ စာရေးဆရာ၏ လူတန်းစားရပ်တည်မှုကိုလည်း ၎င်း၏စာထဲတွင် ရှာဖွေသင့်သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်၏။ စာရေးဆရာသည် ၎င်း၏ ပတ်ဝန်းကျင်၊ ၎င်း၏ခေတ်ကို မည်သို့မြင်သနည်း၊ မည်သို့တုံ့ပြန် သနည်းဆိုသည့်အချက်ကို စာရေးဆရာ၏စာတွင် တွေ့နိုင်၏။ အဖြစ် အပျက်တစ်ခုကို စာရေးဆရာနှစ်ယောက် ကြုံတွေ့ပုံချင်း တူကြသော် လည်း တုံ့ပြန်ပုံချင်းမတူကြချေ။ ၎င်းတို့၏ လူတန်းစား ရပ်တည်ချက်ကို လိုက်၍ တုံ့ပြန်ပုံလည်း ကွဲပြားခြားနားကြ၏။

ကျွန်တော်သည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော်ခန့်ကစ၍ ဝတ္ထုတိုများကို စတင်ရေးခဲ့၏။

အနှစ် ၂၀ ကျော်၍ ကိုယ့်ဝတ္ထုများကို ကိုယ်ပြန်ဖတ်သောအခါ တွင် အားမရတာတွေ အများကြီးတွေ့ရ၏။ အားရတာတွေလည်း ရှိ၏။ အပုဒ်တစ်ရာခန့်ရှိသော ကျွန်တော့်ဝတ္ထုတိုများကို ကျွန်တော်ပြန်သုံးသပ် ကြည့်၏။ ကိုယ့်ဝတ္ထုတိုများကို ကိုယ်ပြန်ဖတ်သောအခါ ကိုယ့်ဓာတ်ပုံ ဟောင်းကို ကိုယ်ပြန်ကြည့်ရသကဲ့သို့ ရယ်စရာတွေလည်း တွေ့ရ၏။ ဓာတ်ပုံဟောင်းထဲတွင် ဝတ်စားထားသော အဝတ်အစားများ၊ အပြင်အဆင် များ၊ ကိုယ်ဟန်အနေအထားစသည်တို့အနက် အချို့သည် ခေတ်နောက် ကျနေတတ်၏။

လူသည် ၇ နှစ် တစ်ကြိမ် ရုပ်ပြောင်းတတ်သည်ဟု ခန္ဓာဗေဒ ပညာရှင်များက ဆိုကြ၏။ လူ၏အတွေးအခေါ်ပြောင်းလဲမှုကား ထို့ထက်

မြန်ပေသည်။ လူ၏အတွေးအခေါ်သည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ပြောင်းလျက်ရှိ၏။

ကျွန်တော့်ဝတ္ထုတိုများကို စုပေါင်းထုတ်ဝေရန် ယခင်က အခွင့်အရေးတစ်ကြိမ်ထက်မက ကျွန်တော်ကြုံခဲ့သော်လည်း ကျွန်တော်မထုတ်ဝေခဲ့။ အချို့ကို ကျွန်တော်မကြိုက်၊ အချို့ကို ကျွန်တော်အားမရ။ သို့ရာတွင် အလုပ်တစ်ခုသည် ပြုလုပ်ပြီးဖြစ်သည်နှင့် ရွေးနုတ်၍မရတော့။ ထိုအလုပ်သည် အတိတ်၏ပစ္စည်း ဖြစ်သွားခဲ့လေပြီ။

ကျွန်တော့်စာသည် ရေးပြီးသည်နှင့် မရေးရသေးဟုဆိုချင်၍မရ။ ကျွန်တော့်သမိုင်း၏ပစ္စည်း ဖြစ်သွားခဲ့လေပြီ။

ထုတ်ဝေသူက ဝတ္ထုတိုများကို ထုတ်မည်ဟုဆိုသောအခါ ကျွန်တော် ချီတုံချတုံဖြစ်နေ၏။ ရွေး၍ထုတ်လျှင် ကောင်းလေမည်လောဟု တွေးမိသေး၏။ သို့ရာတွင် ရွေးနုတ်၍ထုတ်ဝေခြင်းသည် သဘာဝမကျဟု ကျွန်တော်ယူဆ၏။ ကျွန်တော့်ဝတ္ထုတိုများ၏ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအစဉ်ကို ဖုံးကွယ်ရာ ရောက်သည်ဟုထင်၏။

ယခု ဤအတွဲ၌ ၁၉၄၉ ခုမှ ၁၉၅၄ ခုလောက်အတွင်းရေးခဲ့သော ဝတ္ထုတိုများ ပါဝင်ကြ၏။ တာရာမဂ္ဂဇင်း၊ စာပေသစ်မဂ္ဂဇင်းနှင့် ဂ္လမမဂ္ဂဇင်းများတွင် ရေးသားခဲ့သော ဝတ္ထုတိုများဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် အချို့ကျန်နေပါသေးသည်။ အချို့ဝတ္ထုများမှာ ယခုတိုင်ရှာမတွေ့သေး။ ထို့ကြောင့် ခုနှစ်၊ သက္ကရာဇ် အစဉ်အလိုက်ထည့်ရန် ကြိုးစားသေးသော်လည်း အချိန်မရ။ ရှာတွေ့သော ဝတ္ထုတိုများလောက်ကိုသာ ထည့်လိုက်ရပြီး ရှာမတွေ့သော ဝတ္ထုများကို ချန်လှပ်ထားခဲ့ရ၏။

ဤဝတ္ထုတိုများ၌ ၁၉၄၉ ခုမှ ၁၉၅၄ ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော အဖြစ်အပျက်များ၊ ခေတ်၏သရုပ်သကန်များကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း တွေ့နိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်ယူဆ၏။

(၄)

ကျွန်တော့်ဝတ္ထုတိုများ၌ အချို့သည် ဘဝသရုပ်ဖော်ဘက်သို့ ယိမ်းသော ဝတ္ထုတိုများဖြစ်ကြသည်။ အချို့သည် နိုင်ငံရေးနှင့် နှီးနွယ်၍၊ အချို့မှာ စိတ်ကူးယဉ်ဆန်၏။

အလားတူ ဝတ္ထုတိုများကို ၁၉၅၀ပြည့်တစ်ဝိုက်တွင် ကျွန်တော်တို့ ရေးကြစဉ်က အဟောင်းသမားများက ရှုတ်ချကြ၏။ ဝတ္ထုမဟုတ်ဟု ဆိုကြ၏။ နိုင်ငံရေးတွေပါသည်ဟု နှာခေါင်းရှုံ့ကြ၏။ ၎င်းတို့က ဝတ္ထုဆိုသည်မှာ ကောင်လေးနှင့် ကောင်မလေးကြိုက်သည့် ဇာတ်လမ်းလောက်ကိုသာ ဝတ္ထုဟုယူဆကြပုံရသည်။ တစ်ခါလာလည်း ဆင်းရဲတဲ့အကြောင်း၊ တစ်ခါလာလည်း ဆင်းရဲတဲ့အကြောင်း ရေးကြတယ်ဟု ဝေဖန်ကြ၏။

စာပေအနုပညာတစ်ရပ်ကို အကဲဖြတ်ရာ၌ နိုင်ငံရေး ‘စံ’နှင့် အနုပညာ ‘စံ’ဟူ၍ စံထားချက်နှစ်ရပ်ရှိ၏။ တစ်နည်းပြောရလျှင် ‘အကြောင်းအရာ’နှင့် ‘ပုံသဏ္ဌာန်’ဟူ၍ စံနှစ်ရပ်ရှိ၏။ စာပေအနုပညာတွင် ‘အကြောင်းအရာ’သည် အဓိကဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော်ခံယူ၏။ ‘ပုံသဏ္ဌာန်’သည် ဒုတိယပြဿနာဖြစ်၏။ စာပေအနုပညာသည် အနုပညာပုံသဏ္ဌာန်အရ မည်မျှပြောင်မြောက်စေကာမူ အကြောင်းအရာဖောက်ပြန်လျှင် အကြောင်းအရာက ပြည်သူ့ဆန့်ကျင်ရေးဖြစ်လျှင် ထိုစာပေအနုပညာသည် ပြည်သူ့အတွက် အဆိပ်သာဖြစ်၏။

ဤတွင် ပဋိပက္ခတစ်ရပ်ကို စာရေးသူတိုင်း ကြုံတွေ့ရတတ်သည်။

အကြောင်းအရာကောင်း၍ ပုံသဏ္ဌာန်ညံ့ဖျင်းသော စာပေအနုပညာကတစ်ဘက်၊ အကြောင်းအရာဖောက်ပြန်၍ ပုံသဏ္ဌာန်ပြောင်မြောက်သော စာပေအနုပညာကတစ်ဘက် ဤဘက်နှစ်ဘက်၏ ပဋိပက္ခဖြစ်၏။

အကြောင်းအရာကောင်းသော်လည်း ပုံသဏ္ဌာန်ညံ့ဖျင်းလျှင် ထိုစာပေသည် အနုပညာမဟုတ်နိုင်ချေ။ နိုင်ငံရေးပိုစတာတစ်ခု ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ တစ်ဖန် ပုံသဏ္ဌာန်ပြောင်မြောက်သော်လည်း အကြောင်းအရာဖောက်ပြန်နေလျှင် စာဖတ်ပရိသတ်အတွက် ဘာမျှအသုံးမဝင်။

အကြောင်းအရာလည်း ကောင်း၍ အနုပညာလည်း မြောက်သော စာပေမျိုးသာလျှင် စံထားချက်နှစ်ချက်စလုံးနှင့် ညီညွတ်ပေလိမ့်မည်။

ကျွန်တော့်ဝတ္ထုတိုများကို ကျွန်တော့်ဘာသာကျွန်တော် မည်သို့ အကဲဖြတ်ရမည်နည်းဆိုလျှင် အထက်ပါစံထားချက်နှစ်ရပ်ဖြင့် ကျွန်တော် ပြန်၍ အကဲဖြတ်ရမည်ဖြစ်၏။ နိုင်ငံရေး‘စံ’နှင့် အနုပညာ ‘စံ’နှစ်မျိုးစလုံး

ဖြင့် အကဲဖြတ်ရမည်ဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်လျှင် မည်သည့်နိုင်ငံရေး ‘စံ’နည်း။

နယ်ချဲ့စနစ်၊ ပဒေသရာဇ်စနစ်ကို ဆန့်ကျင်သည့်အရာ၊ ပြည်သူ လူထုများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးကို အထောက်အကူပြုသည့်အရာ၊ ပြည်သူကို မဆန့်ကျင်သည့်အရာ၊ ဖောက် ပြန်မှု၊ ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲမှုကို ဆန့်ကျင်၍ တိုးတက်မှုကို ရှေးရှုသည့် အရာ၊ ပြည်သူ့ဆန့်ကျင်ရေးကို အားမပေးသည့်အရာမှန်သမျှသည် ကောင်း ၏။ ပြည်သူလူထုကို ဆန့်ကျင်သောအရာ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများကို သွေးကွဲစေသောအရာ၊ တိုးတက်မှုကိုဆန့်ကျင်၍ ခေတ်နောက်ပြန်ဆွဲမှု ကို အားပေးသည့်အရာ မှန်သမျှသည် ဆိုး၏။

ဤတွင်တစ်ဆင့်တက်၍ မေးစရာရှိလာပြန်သည်။ အကောင်းနှင့် အဆိုးကို မည်သို့ခွဲခြားမည်နည်း။ စာရေးဆရာ၏ စေတနာကိုကြည့်၍ ဆုံးဖြတ်မည်လော။ အကျိုးသက်ရောက်မှုကိုကြည့်၍ ဆုံးဖြတ်မည်လော။ အချို့က စေတနာသာအဓိကဟုဆိုကြ၏။ အချို့က အကျိုးသက်ရောက်မှု က အဓိကဟုဆိုကြ၏။

ကျွန်တော်ကမူ စေတနာနှင့် အကျိုးသက်ရောက်မှု နှစ်ခုစလုံးကို ကြည့်ရမည်ဟု ယူဆ၏။

ပြည်သူလူထုကို အကျိုးပြုရေးဟူသော စေတနာသည် ပြည်သူ လူထုအတွက် အကျိုးရှိရေးဟူသော သက်ရောက်မှုနှင့် ခွဲခွာ၍မရချေ။ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး သို့မဟုတ် လူတစ်စုကို အကျိုးပြုရေးဟူသော စေတနာ သည် မကောင်းချေ။ အလားတူ စေတနာသာရှိပြီး လူများစုကြီးအတွက် အကျိုးမဖြစ်ထွန်းပြန်လျှင်လည်း မကောင်းချေ။

စာရေးဆရာတစ်ယောက်၏ စေတနာကို အကဲဖြတ်ရာ၌ ၎င်း၏ ကြေညာချက်များ၊ စကားများဖြင့် အကဲမဖြတ်ဘဲ ၎င်း၏အလုပ် (၎င်း၏ စာပေ)များက ပြည်သူကို မည်မျှအလုပ်အကျွေးပြုသည်ဆိုသည့်အချက် ဖြင့်သာ အကဲဖြတ်အပ်ပေသည်။

ဒုတိယ ‘စံ’မှာ အနုပညာစံထားချက်ဖြစ်၏။

အနုပညာစံဖြင့်ကြည့်လျှင် အနုပညာအဆင့်အတန်းမြင့်သော

စာပေအနုပညာတိုင်းသည် ကောင်း၏။ အနုပညာအဆင့်အတန်းနိမ့်သော စာပေအနုပညာတိုင်းသည် ညံ့၏၊ ဆိုး၏။ ဤတွင်လည်း အကျိုးသက် ရောက်မှုကို ကြည့်ရမည်ဖြစ်၏။

စာရေးဆရာတိုင်းသည် ကိုယ့်စာပေအနုပညာလက်ရာကို ကောင်း သည် ပြောင်မြောက်သည်ဟု ထင်ကြစမြဲဖြစ်၏။ ကျေနပ်ကြစမြဲဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် စာရေးဆရာ၏ စာပေသည် အလှတရားဆိုင်ရာ သိပ္ပံပညာနှင့် မည်မျှကိုက်ညီခြင်းရှိ၊ မရှိကို ကြည့်ရမည်ဖြစ်၏။

အချို့စာပေများသည် အကြောင်းအရာအားဖြင့် အလွန်ဖောက်ပြန် ကြ၏။ သို့ရာတွင် အလွန်အနုပညာမြောက်ကြ၏။ အကြောင်းအရာ ဖောက်ပြန်သလောက် အနုပညာမြောက်သည်နှင့်အမျှ ထိုစာပေများသည် ပြည်သူအတွက် ပို၍ အဆိပ်အတောက်ပြင်းထန်၏။

အချို့စာပေများမှာ အကြောင်းအရာကောင်းသလောက် အနုပညာ အရည်အသွေး ညံ့ဖျင်းကြ၏။ သို့ရာတွင် အကြောင်းအရာ မိုးပျံအောင် ကောင်းစေကာမူ အနုပညာအရည်အသွေးမရှိပါက ထိုစာပေသည် ခွန်အား ရှိသည် မဟုတ်ချေ။

ထို့ကြောင့် စာတစ်ပိုဒ်သည် အကြောင်းအရာရော ပုံသဏ္ဌာန်ပါ ပြေပြစ်ညီညွတ်ရန် အရေးကြီးသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်၏။ အကြောင်းအရာ လည်းကောင်း၍ အနုပညာလည်းမြောက်သော စာတစ်ပိုဒ်ဖြစ်သင့်သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်၏။

(၅)

ကျွန်တော့်ဝတ္ထုများကို ဤအမှာရေးရန်အတွက် ပြန်ဖတ်သောအခါ တွင် ကျွန်တော့်ကိုယ်တွင်းမှ အသံနှစ်သံသည် ကျယ်လောင်စွာ အမေး အဖြေပြုလာကြ၏။ ပထမအသံမှာ ဤဝတ္ထုတိုများကိုရေးသော စာရေးသူ ၏ အသံဖြစ်၍၊ ဒုတိယအသံမှာ ဤဝတ္ထုများကိုဖတ်သော စာဖတ်သူ၏ အသံဖြစ်၏။

“ခင်ဗျားဝတ္ထုတိုတွေကို ကျုပ်တစ်ခေါက်ပြန်ဖတ်ကြည့်တယ်။ ပြန်ဖတ်တဲ့အခါမှာ ခင်ဗျားပြောတဲ့ နိုင်ငံရေးစံနဲ့ရော၊ အနုပညာစံနဲ့ရော

တိုင်းကြည့်တယ်။ တစ်နည်းပြောရရင် အကြောင်းအရာကိုရော ပုံသဏ္ဌာန်ကိုရော လေ့လာကြည့်တယ်။ ကျွန်တော့်အမြင်မှာတော့ ခုအတွဲမှာပါတဲ့ ဝတ္ထုတိုတွေဟာ နှစ်ချက်စလုံးမှာ အဆင့်အတန်းနိမ့်သေးတယ်လို့ ကျွန်တော် ထင်တယ်။ ရှင်းအောင်ပြောရရင် အကြောင်းအရာမှာလည်း အားနည်းတယ်။ ပုံသဏ္ဌာန်မှာလည်း တော်တော်လေးနိမ့်နေသေးတယ်လို့ ယူဆတယ်။ အဲဒါ ခင်ဗျား ဘယ်လိုသဘောရသလဲ”

ဒုတိယအသံက မေး၏။

“ဟုတ်ကဲ့၊ ယေဘုယျအားဖြင့် ခင်ဗျားနဲ့ သိပ်မကွဲလွဲလှပါဘူး။ အကြောင်းအရာမှာရော ပုံသဏ္ဌာန်မှာရော အားနည်းနေပါတယ်။ ဒါက အကြောင်းနှစ်ချက်ရှိတယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်ပါတယ်။ အကြောင်းအရာ အားနည်းရတဲ့အကြောင်းက ကျွန်တော့်အတွေးမရှင်းလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အတွေးမရှင်းဘူးဆိုတာက ဒီလိုပါ။ စာရေးဆရာတစ်ယောက်ဟာ လေးသမားတစ်ယောက်နဲ့တူတယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်။ လေးသမားဟာ ပစ်ကွင်းကိုချိန်ပြီးမြှားပစ်ပါတယ်။ စာရေးဆရာတစ်ယောက်ဟာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ စာရေးဆရာပစ်ကွင်းဟာ Theme လို့ခေါ်တဲ့ ဦးတည်ချက်ပါပဲ။ ဘယ်ဦးတည်ချက်ကို ပစ်ကွင်းအဖြစ်ထားသလဲဆိုတာကို ပထမ ရွေးသင့်တယ်လို့ ထင်တယ်။ ဦးတည်ချက်ကို မဆုပ်မိဘဲ စာရေးရင်ရေးတော့ ရေးတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဦးတည်ချက်ကို မရောက်ပါဘူး။ ပစ်ကွင်းမရှိဘဲ မြှားပစ်ရင် ပစ်တော့ပစ်တာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ပစ်ကွင်းကိုမထိတော့ဘူး။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော့်ဝတ္ထုတိုတွေထဲမှာ အကြောင်းအရာ အားနည်းရတာဟာ ဦးတည်ချက်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မတွေးတတ်လို့ပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်”

“ဦးတည်ချက်ဆိုတာ ဘာကိုဆိုလိုတာလဲ”

“ရှင်းအောင် ဥပမာပြမယ်။ ‘ဒုက္ခသည်’ဆိုတဲ့ဝတ္ထုတိုကလေးကို ခင်ဗျား ဖတ်ကြည့်ပြီးရောပေါ့။ အဲဒီဝတ္ထုမှာ ၁၉၄၉ ခု မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တစ်နေရာမှာ အစိုးရနဲ့ ကရင်သူပုန်နဲ့ တိုက်ပွဲဖြစ်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ မြသီတို့မိသားစုဟာ ရန်ကုန်ကို ဒုက္ခသည်အနေနှင့်ပြေးလာကြပြီး ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းဆောင်တစ်ဆောင်မှာ လာတည်းကြတယ်။ ရန်ကုန်မှာ စားဝတ်နေရေးအကြပ်အတည်း တွေ့ရတယ်။ မြို့မှာနေချင်တဲ့ အပျိုမလေး

ရဲ့ စိတ်ဓာတ်နဲ့ မြို့ရဲ့စားဝတ်နေရေးကြပ်တည်းမှုတို့ နှစ်ခု ပဋိပက္ခဖြစ်ပုံ ကိုဖော်ပြတယ်။ နောက်ကျတော့ အပျိုမလေးဟာ ပြည့်တန်ဆာဖြစ်သွား ရတယ်။ ဒါဟာ ဝတ္ထုသွားပဲ။ ဒီအထဲမှာ ဘာဦးတည်ချက်မှ မပါဘူး။ မြသီ ဒီဘဝကို ရောက်ရတာဟာ ဘာကြောင့်လဲ။ မြသီရဲ့ မြို့ကိုခုံမင်တဲ့စိတ် ကြောင့်လား။ စီးပွားရေးကြပ်တည်းလို့လား။ ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့်လား။ အရင်းရှင်စနစ်ကြောင့်လား၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတာကို ပီပီပြင်ပြင်မဖော်ပြနိုင် ဘူး။ ဒီဘဝက လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ဘယ်လိုရုန်းကန်လှုပ်ရှားသလဲ ဆိုတဲ့အကွက်လည်းမပါဘူး။ အရှိကိုအရှိအတိုင်း ဖော်ပြတာလောက်ပဲ ရှိတယ်။ သရုပ်ဖော်ဘက်ကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း နွယ်တာလောက်ပဲရှိတယ်။ ပီပီသသမရှိဘူး”

“ဒီဝတ္ထုတိုကို ဘယ်လိုစိတ်ကူးရပြီး ရေးတာလဲ”

“ဝတ္ထု ကဗျာစတဲ့ ရသစာပေတိုင်းမှာ တကယ့်အဖြစ်အပျက်နဲ့ စိတ်ကူးစိတ်သန်းဟာ ရောထွေးနေလေ့ရှိတယ်။ သူတို့နှစ်ခုဟာ ရသ စာပေတိုင်းမှာ အဝတ်စတစ်ခုရဲ့ တိုင်ချည်နဲ့ ဖောက်ချည်သဖွယ် ယှက်လိမ် နေတတ်ကြတယ်။ ကျွန်တော် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကိုရောက်ပြီးလို့ တစ်နှစ် ကျော်ကျော်အကြာမှာ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်လာတယ်။ အင်းစိန်တစ်ဝိုက်မှာ တိုက်ပွဲတွေဖြစ်နေတယ်။ သေနတ်သံတွေ၊ အမြောက်သံတွေကို ကြားနေရ တယ်။ ဒီအခါမှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကိုရက်အကန့်အသတ်မရှိ ပိတ်လိုက်ရ တယ်။ ကျောင်းဆောင်တွေ ဟာလာဟင်းလင်းဖြစ်နေတယ်။ ဒီတုန်းမှာ နယ်ကဒုက္ခသည်တွေကို အစိုးရက ကျောင်းဆောင်တွေမှာနေရာချပေးထား တယ်။ ကျွန်တော်နေခဲ့ရတဲ့ ဥတ္တရကျောင်းဆောင် (ယခုရွှေဘိုဆောင်)မှာ ဒုက္ခသည်တွေ ရောက်နေတယ်။ အဲဒီဒုက္ခသည်တွေထဲက ဆင်းရဲသူအပျို ကလေးတွေဟာ ကာကာကုလားဆိုင်မှာ နေပြန်တိုးပေးပြီး အာလူး၊ ငရုတ်၊ ကြက်သွန် စတဲ့ကုန်ခြောက်တွေကို တစ်ဆင့်ရောင်းကြတယ်။ အဲဒီထဲက ပျက်စီးသွားကြတဲ့ မိန်းကလေးတွေကိုလည်း မြင်နေရတယ်။ ဒီမှာတင် တကယ့်အဖြစ်အပျက်နဲ့ စာရေးသူရဲ့စိတ်ကူးပေါင်းပြီး ဒီဝတ္ထုတို ကလေးကို ရေးဖြစ်တာပါ”

(၆)

“ကောင်းပြီ၊ ဒီအထဲမှာပါတဲ့ ခင်ဗျားဝတ္ထုတိုတွေဟာ အကြောင်းအရာရော ပုံသဏ္ဌာန်ရော အားနည်းမယ်ဆိုတာ ခင်ဗျားသဘောတူတယ်လို့ပြောတယ်။ ဘာကြောင့် အားနည်းရသလဲဆိုတဲ့ကိစ္စမှာ အကြောင်းနှစ်ချက်ရှိတယ်။ တစ်ချက်က အတွေးမရှင်းလို့ပြောသွားတယ်။ နောက်တစ်ချက်ကကော”

“နောက်တစ်ချက်က ပုံသဏ္ဌာန်မှာ အားနည်းရတဲ့အကြောင်းပါ။ ပုံသဏ္ဌာန်ဆိုတာ အတတ်ပညာပိုင်းကိစ္စပါ။ ကျွန်တော်ဟာ အဲဒီတုန်းက စာရေးခါစပဲရှိသေးတယ်။ အတတ်ပညာတစ်ခုဟာ လုပ်ရင်းနဲ့ တတ်လာရတာဖြစ်ပါတယ်။ ရေကူးတာဟာ ကုန်းပေါ်မှာသင်လို့ မရပါဘူး။ ရေထဲဆင်းသင်ပြီး ကူးကြည့်ရင်းနဲ့ တတ်လာရတာပါ။ ဝတ္ထုရေးဆရာမှာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ။ ရေးမကြည့်ဘဲနဲ့ တတ်မြောက်လာတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရေးရင်းရေးရင်းနဲ့ တဖြည်းဖြည်းတတ်မြောက်လာခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်။ ခုဝတ္ထုတိုများဟာ ကျွန်တော်စရေးတဲ့ ဝတ္ထုတိုများဖြစ်လေတော့ အတတ်ပညာပိုင်းမှာ ချို့ယွင်းတာတွေ။ အားနည်းတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါက အတတ်ပညာပိုင်းမှာပါ။ နောက်ရေးဟန်မှာလည်း မတည်ငြိမ်တာတွေ အများကြီးသွားတွေ့ရတယ်။ ဥပမာ သဒ္ဒါမမှန်တာတွေ၊ စာသွားနဲ့စကားပြော ရောနေတာတွေ အများကြီးရှိတယ်”

“ရသစာပေ ရေးသူတစ်ယောက်အတွက် သဒ္ဒါဟာ အရေးကြီးသလား။ ကျွန်တော်ကြားဖူးတော့ တော်လ်စတိုင်း၊ ဘော်လ်ဇက် စသူတွေတောင်မှာ သဒ္ဒါမမှန်ဘူးလို့ဆိုတယ်။ ဥပမာ ဘောလ်ဇက်နဲ့ ဒစ်ကင်းဟာ သဒ္ဒါမှားတယ်လို့ ဆမားဆက်မွန်က ပြောဖူးတယ်”

“ဟုတ်ပါတယ်၊ ရသစာပေရေးသူဟာ သဒ္ဒါဗေဒပညာရှင်မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သဒ္ဒါကိုအခြေခံလောက်မှ သိထားရင် စာရေးလို့ မရဘူးထင်ပါတယ်။ အနည်းဆုံး ပညာသိမဟုတ်တောင်မှ အတွေ့အကြုံအရ သိထားရမယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ အရေးကြီးတာက လူနားလည်အောင် ရေးတတ်ဖို့ပါပဲ။ ကျွန်တော် စတင်ရေးသားတဲ့ အချိန်လောက်တုန်းက စာထဲမှာ စကားပြောတွေနဲ့ ဆက်ရေးတဲ့အလေ့ ခေတ်စားနေတယ်။ ခုစာလို

ရေးလိုက် ခုစကားပြောလိုရေးလိုက်နဲ့ ရောထွေးနေတယ်။ ဒါကြောင့် တက္ကသိုလ်မြန်မာစာမေးပွဲတွေ၊ နည်းပြသင်တန်းတွေမှာ စာဖြင့်ရေးသားရ မည်။ စာနှင့်စကားပြောရော၍ မရေးရလို့ သတ်မှတ်သေးတယ်။ ခု ကျွန်တော့်စာတွေ ပြန်ဖတ်တဲ့အခါကျတော့ စာနဲ့စကားရောနေတာ တွေ့ရ တယ်။ ဒါဟာ ပုံသဏ္ဌာန်ထဲမှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပါတဲ့ ရေးဟန်အားနည်း ချက်ပဲလို့ ထင်တယ်။ စာရေးစဆိုတော့ မပြေပြစ်ဘူး”

“စကားပြောသလို ရေးတာကို ဘယ်လိုသဘောရသလဲ၊ ဒါဟာ ပုံသဏ္ဌာန်မှာ အားနည်းချက်လို့ ဆိုချင်တာလား”

“ဒီလိုဆိုလိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။ စာနဲ့စကားပြော ရောရေးတာကို သာ အားနည်းချက်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ စကားပြောသလို ရေးတာနဲ့ပတ် သက်လို့တော့ ကျွန်တော့်မှာ ထင်မြင်ချက်ခိုင်ခိုင်မာမာမရှိပါဘူး။ စာလိုပဲ ရေးရေး၊ စကားပြောသလိုပဲရေးရေး သုံးနှုန်းတဲ့ဝေါဟာရကလူထုဝေါဟာရ၊ လူထုဘာသာစကားဖြစ်ဖို့ပဲ လိုပါတယ်။ ကျွန်တော့်သဘောကတော့ တချို့ နေရာတွေမှာ စာလိုရေးတဲ့အတွက် ပိုပြီးပြေပြစ်တယ်။ တချို့နေရာကျတော့ လည်း စကားပြောသလို ရေးတာဟာ ပိုပြီးပြေပြစ်တယ်လို့ထင်တယ်။ ဒါက စာရေးသူရဲ့ခံစားချက်၊ စာရေးတဲ့အကြောင်းအရာပေါ်မှာလိုက်ပြီး အဆင်ပြေသလိုရေးတာ ကောင်းတယ်လို့ ထင်တာပဲ။ စာရေးသူတိုင်းမှာ ကိုယ်သန်ရာသန်ရာပုံစံနဲ့ ရေးသင့်တယ်လို့ ထင်တယ်။ စာလိုရေးတာဟာ ဒုစရိုက်မှုကြီးတစ်ခု မဟုတ်သလို စကားပြောသလို ရေးတာဟာလည်း တိုင်းပြည်သစ္စာဖောက်မှုကြီးမဟုတ်ပါဘူး။ ကျွန်တော်ဆိုလိုချင်တာ ပြန်ချုပ် ရရင် ပုံသဏ္ဌာန်အားနည်းရတဲ့အကြောင်းအရင်းက စာရေးခါစမို့ အတတ် ပညာကို မကျွမ်းကျင်သေးလို့ဖြစ်ပါတယ်။ အတတ်ပညာမကျွမ်းကျင်သေး ရင် အကြောင်းအရာ ဘယ်လောက်ကောင်းကောင်း အနုပညာအရတော့ အဆင့်အတန်း နိမ့်နေမှာပါပဲ”

“ဒါဖြင့်ရင် ဝတ္ထုတိုရဲ့ အတတ်ပညာဆိုတာ ဘာလဲ၊ ခင်ဗျားပြော နိုင်မလား”

“ကျွန်တော် သေသေချာချာ ပြောမပြတတ်ပါဘူး။ ဝတ္ထုတို အတတ်ပညာနဲ့ပတ်သက်လို့ အနောက်တိုင်းစာပေပညာရှင်တွေက

အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွေ အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆိုခဲ့ကြတာကို ကျွန်တော်တွေဖူးတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွေ ဘယ်လိုကွဲပေမယ့် သူတို့အားလုံးလိုလိုက တူညီတာတစ်ချက်တော့ရှိပါတယ်။ ဒါကဘာလဲဆိုတော့ အမေရိကန်စာရေးဆရာကြီး အဂ္ဂါအာလန်ပိုး၊ ရုရှားစာရေးဆရာကြီး ချက်ကော့ဖ်၊ အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး ဆမ္မားဆက်မွန် စသူတို့ဟာ ဝတ္ထုတိုအတတ်ပညာမှာ နိုင်နင်းကျွမ်းကျင်သူတွေဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့အချက်ပဲ”

“သူတို့ဝတ္ထုတွေကို ခင်ဗျားဖတ်ဖူးသလား။ ဖတ်တော့ ဝတ္ထုတိုအတတ်ပညာကို သွားတွေ့သလား”

“ဟုတ်ကဲ့ သူတို့ဝတ္ထုတိုတွေ အားလုံးလောက်ကို ကျွန်တော်ဖတ်ကြည့်တယ်။ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် မတူကြဘူး။ ဖတ်လို့တော့ ကောင်းတာချည်းပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဝတ္ထုတိုအတတ်ပညာဆိုတာ ဒီလိုပါလားဆိုပြီး သတ်သတ်မှတ်မှတ်တော့ ရှာလို့မတွေ့ဘူး။ ကျွန်တော်မရှာတတ်တာ ရင်လည်းဖြစ်မယ်”

“ဒါဖြင့် ခင်ဗျားဝတ္ထုတိုကို ဘယ်လိုရေးသလဲ”

“အဲဒါကိုလည်း ကျွန်တော် ခင်ဗျားနားလည်အောင် မပြောတတ်ပါဘူး။ စာရေးရင်းနဲ့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် နည်းနည်း ဖတ်ပျော်ရှုပျော်ဖြစ်လာတာပါပဲ။ ဝတ္ထုတိုဖြစ်ဖြစ် ရသစာပေတစ်ခုကိုရေးတာဟာ အိမ်ရှင်မဟင်းချက်ကောင်းတာနဲ့တူတယ်လို့ထင်တယ်။ ချက်ပြုတ်နည်းစာအုပ်တွေထဲမှာ ဆီကဘယ်လောက်သား၊ ငံပြာရည်က ဘယ်လောက်သား၊ အသားက ဘယ်ရွှေ့ဘယ်မျှ၊ မီးဖိုပေါ်မှာ မိနစ်ဘယ်လောက်တည် စသည်ဖြင့် ရေးထားတာပဲ။ သူပြောသလိုချက်ကြည့်တိုင်းလည်း ကောင်းတာမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အချက်အပြုတ်ကျွမ်းကျင်တဲ့ အိမ်ရှင်မကျတော့ ဆီဘယ်လောက်၊ ငံပြာရည်ဘယ်လောက်၊ ဆားဘယ်လောက်ဆိုတာကို သူ့ဘာသာသူ မှန်းပြီးထည့်သွားတာပဲ။ အတွေ့အကြုံအရ ဘယ်လိုအဆင်ပြေအောင် ချက်ပြုတ်ရမယ်ဆိုတာသိပြီး ဖြစ်နေတယ်။ အတတ်ပညာတိုင်းဟာ ဒီအတိုင်းပဲလို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်”

“အတွေ့အကြုံက သင်ပေးသွားတယ်ဆိုပါတော့”

“ဒီလိုပဲပြောချင်ပါတယ်။ အကြောင်းအားလျော်စွာ ကျွန်တော်ဟာ

ခုံဖိနပ်ခတ်ဖူးတယ်။ ပန်းပဲအလုပ် နည်းနည်းပါးပါးလုပ်ဖူးတယ်။ အစတုန်းက တော့ ဓားကိုတောင် ပုံပန်းကျအောင်မကိုင်တတ်ဘူး။ ခုံဖိနပ်ဖြစ်ဖြစ် ဆေးတံ ဖြစ်ဖြစ် ဘယ်လိုအရာပေးပြီး ဘယ်လိုပုံဖော်သွားရမယ်ဆိုတာမသိဘူး။ ဒါပေမဲ့ နောက်ကျတော့ လုပ်ရင်းလုပ်ရင်းနဲ့ ဘယ်နေရာကို ဘယ်လိုပါးပစ် လိုက်ရမယ်၊ ဘယ်နေရာကို ဖွဖွလေးခတ်ရမယ်ဆိုတာ သိသွားတာပဲ။ ပန်းပဲမှာလည်း ထိုနည်းအတူပဲ။ သံကို ဘယ်လောက်ကြာကြာ မီးဖုတ်မ လဲ။ အပြားဘယ်လောက်လိုချင်ရင် ဘယ်လောက်ကြာကြာတော့ရမလဲ။ မီးဆေးတဲ့အခါ ဘယ်လိုရေစိမ်ရမလဲဆိုတာ လုပ်ရင်းသိသွားတာပဲ။ မီးမဆေးတတ်ရင် ဓားဟာ ကောက်ကောက်သွားတယ်။ ဆေးသားလည်း မပေါ်ဘူး။ ဒီတော့ မကောက်အောင် ဆေးသားပေါ်အောင် ဘယ်လိုရေစိမ် ရမယ်ဆိုတာ နောက်တော့သိသွားတာပဲ။ ဝတ္ထုရေးတာဟာလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ ရေးရင်းရေးရင်းနှင့် တိုးတက်လာတာပါပဲ”

(၇)

“ခု ဒီအထဲမှာပါတဲ့ ဝတ္ထုတိုတွေကို ကျွန်တော်ဆက်ပြီး ဝေဖန် ချင်သေးတယ်”

“ဝေဖန်ပါ ကြိုဆိုပါတယ်”

“‘တရားသေ’ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုတိုမှာ မအုန်းလှဆိုတဲ့မိန်းမဟာ သမ္မန် ခတ်ပြီး ဒုက္ခိတယောကျာ်းကို လုပ်ကျွေးရတယ်။ တစ်နေ့မှာ သူ့သမ္မန် ပေါ်ကို ဌာနအုပ်လင်မယားလိုက်လာပြီး သမ္မန်ထဲမှာ ကျည်ဆန်တွေ ကျကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။ မအုန်းလှက မသိဘူး။ ဒါနဲ့ ပုလိပ်တွေက သူ့သမ္မန် ပေါ်မှာ ကျည်ဆန်တွေတွေ့တယ်။ ဒီအခါမှာ မအုန်းလှဟာ လက်နက်မှုန့် အဖမ်းခံရတယ်။ ဝတ္ထုသွားက ဒါလောက်ပဲမဟုတ်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်”

“ဝတ္ထုသွားကိုတော့ နားလည်ပါပြီ။ ခေါင်းစဉ်ကိုနားမလည်ဘူး။ ‘တရားသေ’ဆိုတာ ဘာလဲ။ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ရဲ့ဆိုလိုချက် သို့မဟုတ် ဝတ္ထု တစ်ပုဒ်ရဲ့ခေါင်းစဉ်ဟာ စာဖတ်သူတွေအဖို့ ဒက်ခနဲ သိလွယ် နားလည် လွယ်ရမယ်။ ပဟေဠိမဖြစ်သင့်ဘူး။ အကြောင်းအရာနဲ့ ခေါင်းစဉ်ဟာ

လိုက်ဖက်ရမယ်။ ခု ခင်ဗျားဝတ္ထုမှာ မအုန်းလှ သမ္ဗန်ပေါ်က ကျည်ဆန်မိ
တဲ့အတွက် အဖမ်းခံရတာကတော့ နားလည်ပါပြီ။ ‘တရားသေ’ဆိုတာက
ဘာလဲ။ တရားသေဝါဒကို ပြောတာလား။ တရားသေလွှတ်တာမျိုးကို
ပြောတာလား။ ဒီခေါင်းစဉ်ဟာ အဓိပ္ပာယ်ငုပ်နေတယ်။ ခင်ဗျားလည်း
ဖတ်ဖူးသားပဲ။ ဂေါ်ကီဟာ စာရေးတုန်းက စကားလုံး အယဉ်အနွဲ့တွေကို
သိပ်သဘောကျတတ်တယ်။ စာနုစာယဉ်ကလေးတွေကို ရေးလေ့ရှိတယ်။
‘ပင်လယ်သည် ရယ်သွမ်းသွေးလျက်ရှိသည်’ဆိုတဲ့ စာပုဒ်ကလေးကို
ဂေါ်ကီက ချက်ကော့ဖ်ကို သွားပြတယ်။ ချက်ကော့ဖ်က **‘ပင်လယ်က
မရယ်ပါဘူးကွ’**လို့ဝေဖန်လိုက်တယ်။ ဒါကို ဂေါ်ကီလည်း လက်ခံတယ်။
နောက်တော့ ဂေါ်ကီဟာ စာရေးဟန်ကို ပြင်ရေးတယ်။ ခု ခင်ဗျားတို့
စာရေးဆရာတွေဟာ လူနားမလည်တဲ့စကားလုံးတွေကို ရေးလားရေးရဲ့။
အဓိပ္ပာယ်ငုပ်တဲ့ စာတွေကို ရေးလားရေးရဲ့။ ပြောတော့ ပြည်သူ့အတွက်လို့
ပြောကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ရေးတော့ပြည်သူနားမလည်တဲ့ စာတွေကိုရေး
တယ်။ ဒါဟာ စာရေးဆရာရဲ့ ညံ့ဖျင်းမှုရင်လည်းဖြစ်ရမယ်။ ဒါမှမဟုတ်
စာဖတ်သူကို စော်ကားတာရင်လည်း ဖြစ်ရမယ်”

“အခု ကျွန်တော့် ဝတ္ထုတိုအချို့မှာ အဓိပ္ပာယ်ငုပ်နေတာ၊ ဖတ်လို့
ရုတ်တရက် နားမလည်တာတွေပါ ပါလိမ့်မယ်။ ဒါဟာ စာဖတ်သူကို
စော်ကားတာမဟုတ်ပါဘူး။ စာရေးသူရဲ့ညံ့ဖျင်းချက်၊ အားနည်းချက်သာဖြစ်
ပါတယ်။ စောစောက ခင်ဗျားပြောတဲ့ဝတ္ထုကို ၁၉၄၉ ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော်
ရေးပါတယ်။ ဒီတုန်းက မြန်မာတစ်ပြည်လုံး ပြည်တွင်းစစ်မီးတောက်
လောင်တုန်းအချိန်ဖြစ်ပါတယ်။ လက်နက်ပုဒ်မ ၁၉(ခ)ကို အသုံးပြုပြီး
လူတော်တော်များများ ရုံးတင်တရားစွဲခံနေရပါတယ်။ ဒီအထဲမှာ အပြစ်မဲ့
တဲ့လူတွေပါ ပါတယ်။ မအုန်းလှတို့လို ဘုမသိဘမသိနဲ့ တရားစွဲခံရသူ
တွေ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မအုန်းလှရဲ့ သမ္ဗန်ထဲမှာ ကျည်ဆန်တွေ့နေရတဲ့
အတွက် ဥပဒေကြောင်းအရကြည့်ရင် ခိုင်လုံနေပါတယ်။ ဒါဟာ ကိုလိုနီ
ခေတ်က ကျန်ခဲ့တဲ့ဥပဒေအချို့ရဲ့ ပျော့ကွက်လို့ ကျွန်တော်မြင်ပါတယ်။
တရားဥပဒေရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဟာ အမှားကိုအမှန်ဖြစ်စေဖို့၊ နစ်နာသူကို
မနစ်နာအောင်လုပ်ပေးဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကိုလိုနီခေတ် လက်ကျန်

တရားဥပဒေများထဲမှာ ဟာကွက်တွေရှိနေပါတယ်။ ဒီသဘောကို ရေးချင်တဲ့အတွက် မအုန်းလှရဲ့ ဇာတ်လမ်းကိုရေးပြီး ‘တရားဥပဒေကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရာမှာ အမှုမှန်ရေးရာအတွက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းထက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရေးသက်သက်အတွက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်းမျိုးဟာ ထိခိုက်နစ်နာစေတယ်’ လို့ဆိုချင်တဲ့အတွက် ‘တရားသေ’လို့ ခေါင်းစဉ် တပ်လိုက်တာပါ။ မှန်ပါတယ်။ ခင်ဗျားပြောသလို ဒီခေါင်းစဉ်ဟာ အကုန်အဓိပ္ပာယ်ပုံစံတဲခေါင်းစဉ်ပါပဲ။ ပြန်ဖတ်တော့ ဒီခေါင်းစဉ်ကို ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်လည်း မကြိုက်ပါဘူး”

“ဒီအထဲမှာ ‘ဦးရာတင်’နဲ့ ‘တံလျှပ်ရေထင်’က ဇာတ်သွားနည်းနည်းတူတယ်လို့ ထင်တယ်။ ‘ဦးရာတင်’ဝတ္ထုမှာ အေးမြဟာ မြေရှင်တစ်ယောက်ရဲ့သားကောင်ဖြစ်တယ်။ ‘တံလျှပ်ရေထင်’မှာ အနောက်တိုင်းကို အထင်ကြီးတဲ့ နှင်းဟာ ဂျော့ရဲ့သားကောင်ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနှစ်ခုဟာ သဘောမှာ အတူတူပဲလို့ ထင်တယ်”

“သဘောမှာတော့ အတူတူပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ဇာတ်ကောင်ကို မဏ္ဍိုင်ပြုပုံချင်းကတော့ မတူပါဘူး။ ‘ဦးရာတင်’မှာက မြေရှင်ဦးရာတင်ဟာ အဓိကဇာတ်ကောင်ပါ။ အေးမြက ဇာတ်ရံပါ။ ‘တံလျှပ်ရေထင်’မှာတော့ နှင်းက အဓိကဇာတ်ကောင်ပါ။ ဦးရာတင်ဟာ ကျွန်တော်တွေဖူးတဲ့မြေရှင်တွေကို ကိုယ်စားပြုပြလိုက်တာပါပဲ။ နာမည်တူ ရှိကောင်းရှိပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ နာမည်တူပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ ဘယ်လိုမှ မသက်ဆိုင်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တွေဖူးတဲ့ မြေရှင်တော်တော်များများကို ကိုယ်စားပြုပြီး ဇာတ်ကောင်ဖွင့်ထားခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်ဟာ မြင်းခြံခရိုင်နဲ့ ပခုက္ကူခရိုင်ထဲမှာ အလတ်တန်းစား မြေရှင်တော်တော်များများကို တွေ့ဖူးခဲ့ပါတယ်။ သူတို့ဟာ များသောအားဖြင့် သူကြီးမျိုးရိုးတွေဖြစ်ပါတယ်။ အင်္ဂလိပ်တက်ခါစတုန်းက သူတို့ဟာ တကယ့် အင်္ဂလိပ်အလိုတော်ရိတွေပါ။ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲတွေကို ပြက်ရယ်ပြုကြတယ်။ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးကြတယ်။ သူတို့ကို မြင်တွေ့ပြီး ကျွန်တော်ဒီဝတ္ထုကိုရေးတာပါ။ ‘တံလျှပ်ရေထင်’ကတော့ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုကို အထင်ကြီးတဲ့ကျောင်းသူတစ်ယောက် အကြောင်းပါပဲ။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှာ ကျွန်တော်တို့ခေတ်တုန်းက ဆိုရှယ်

ဖန်ရှင်တွေ အလွန်ခေတ်စားပါတယ်။ ပွတ်သဘင်တွေ လုပ်ကြပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက နာမည်ကြီးကျောင်းသူတစ်ယောက်ဟာ ပွတ်သဘင်ရဲ့ ကောင်းမှုကြောင့် ဗိုက်ကြီးပြီး ကျောင်းကထွက်သွားရပါတယ်။ နောက် ဒီကျောင်းသူဟာ လုံးဝပျက်စီးသွားပါတယ်။ သူ့လောက် အထင်ကရမဖြစ် ပေမယ့် အချိန်မီ ဖုံးနိုင်ဖို့လိုလို့ ကုန်သွယ်မှုပျက်နေနိုင်ခဲ့တဲ့ ကျောင်းသူအချို့ လည်းရှိပါတယ်။ သူတို့ဟာ အနောက်တိုင်းယဉ်ကျေးမှုကို ကိုးကွယ်ကြ တယ်။ အင်္ဂလိပ်စကားပြောကြတယ်။ မြန်မာလိုသိပ်မပြောကြပါဘူး။ အများ အားဖြင့် အဲဒီခေတ်က အရာရှိကြီးများရဲ့ သားသမီးတွေများပါတယ်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဘင်တန်ကျောင်းဆောင် (ယခုသီရိဆောင်) နှစ်လည်ထမ်းစားပွဲ လုပ်တော့ ပွတ်သဘင်ပါပါတယ်။ အဲဒီပွတ်သဘင်ကို ကျောင်းသားတွေက ခဲနဲ့ဝိုင်းပေါက်ပြီးတဲ့နောက် တက္ကသိုလ်မှာ ပွတ်သဘင်တွေ ပျောက်သွား ပါတယ်။ ‘တံလျှပ်ရေထင်’ဟာ အဲဒီအဖြစ်အပျက်တွေထဲက ပေါ်ထွက် လာခြင်းပဲဖြစ်ပါတယ်”

“ ‘အတိတ်ကိုမေ့ပါပြီ’နဲ့ ‘၃၈ လမ်း’ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုတွေကတော့ စိတ်ကူးယဉ်သက်သက် ဝတ္ထုတွေပဲ။ ဒီဝတ္ထုတွေဟာ အပျင်းပြေဖတ်ရုံ လောက်ပဲ ကောင်းမယ်လို့ထင်တယ်။ ဘဝသရုပ်ဖော်လည်း မဟုတ်ဘူး။ ‘အတိတ်ကိုမေ့ပါပြီ’ဟာ နိုင်ငံရေးနယ်ကထွက်လာပြီး စိတ်လေလွင့်နေတဲ့ လူငယ်တစ်ယောက်ရဲ့ ငိုချင်းရှည်တစ်ပုဒ်သာဖြစ်တယ်။ မိန်းမချောတစ် ယောက်ကြောင့် ဆောက်တည်မရဖြစ်နေရတဲ့ လူပျော့လူညံ့တစ်ယောက်ရဲ့ ရန်ခန့်သံပဲဖြစ်မယ်။ ‘၃၈လမ်း’ဆိုတဲ့ ဝတ္ထုကလည်း ပြည့်တန်ဆာတစ် ယောက်အကြောင်းကို ဖော်ပြပေမယ့် ဒီသူငယ်မ ဘာကြောင့် ပြည့်တန်ဆာ ဖြစ်ရတယ်ဆိုတာကို မပြနိုင်ဘူး။ ပြည့်တန်ဆာတွေထဲမှာ ချစ်ခြင်းမေတ္တာ ဆိုတာရှိတယ်။ ပြည့်တန်ဆာမတစ်ယောက်ဟာ သူ့ကိုကြေးပေးပြီး ပျော်ပါး ကြတဲ့ ယောက်ျားတွေထဲမှာ သူ့ကို လူလိုသူလိုဆက်ဆံတဲ့ယောက်ျားတစ် ယောက်ကို တွေ့တဲ့အခါကျတော့ ဝမ်းသာတယ်၊ ဝီတိဖြစ်တယ်။ ချစ်တဲ့ သဘောလေးပေါ်ရုံပဲရှိတယ်။ ဒီထက် ဘာမှမရှိဘူး”

“ဟုတ်ပါတယ်။ ဒီထက် ဘာမှမပိုပါဘူး”

“ကြေးမုံ ဆိုတဲ့ဝတ္ထုကတော့ ဘာကိုမျှယုံကြည်ခြင်းမရှိတဲ့ ကဗျာ

ဆရာတစ်ယောက်ရဲ့ ဇာတ်လမ်းပဲ။ ဒီဇာတ်လမ်းမျိုးကို ဘာရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ရေးတာလဲ။ ဇာတ်လိုက် ကိုရူပရဲ့အယူအဆဟာ ရုရှားပြည်မှာ ခေတ်စားခဲ့တဲ့ နတ္ထိဝါဒမျိုးလား၊ ဂျင်းပေါလ်ဆားတ်တို့ရဲ့ ဘဝဓာနဝါဒမျိုးလား၊ ဘာမှန်းမသိဘူး။ ဒီဝတ္ထုဟာ ဖောက်ပြန်တယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်”

“ဒီဝတ္ထုကိုရေးတုန်းက ဂျင်း-ပေါလ် ဆားတ်တို့ရဲ့ဝါဒအကြောင်းကို ကျွန်တော်မသိသေးပါဘူး။ ရုရှားနတ္ထိဝါဒအကြောင်းကိုတော့ ရုရှားစာရေးဆရာကြီး တူရ်ဂီနီနီရဲ့ ဝတ္ထုများကိုဖတ်လို့ ရေးရေးတော့သိနေပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ ဒီဩဇာအောက်မှာရေးတာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ခု ခင်ဗျားပြောမှပဲ ဆက်စပ်စဉ်းစားမိတာပါ။ “လရောင်မှာငိုပြီး မှောင်ထဲမှာရယ်နေချင်တယ်” လို့ ပြောဖူးတဲ့ ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း ကဗျာဆရာတစ်ယောက်ကိုကြည့်ပြီး ရေးတာပါ။ တခြားဘာရည်ရွယ်ချက်မှလည်းမရှိပါဘူး။ ဝတ္ထုရဲ့အကျိုးသက်ရောက်မှုကိုလည်း ကျွန်တော်မစဉ်းစားခဲ့မိပါဘူး။”

“ဒီဝတ္ထုဟာ စေတနာလည်း မှန်ရမယ်၊ အကျိုးသက်ရောက်မှုလည်း မှန်ရမယ်ဆိုတဲ့မူနဲ့ ဘယ်မှာကိုက်တော့လို့လဲ”

“ဟုတ်ပါတယ်။ မကိုက်ညီပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီဝတ္ထုကို ခုကျွန်တော် လှန်ဖတ်ကြည့်တော့ ဖောက်ပြန်တဲ့ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်လို့ ကျွန်တော့်ဘာသာကျွန်တော် မှတ်ချက်ချမိပါတယ်။ ဒီဝတ္ထုထဲက ကဗျာဆရာ ကိုရူပဟာ လောကကြီးမှာ ဘယ်အရာကိုမှလည်းမယုံဘူး၊ စိတ်အပြောင်းအလဲကလည်း မြန်တယ်။ လူ့ဘဝကြီးကိုလည်း မယုံဘူးဆိုတဲ့ဇာတ်ကောင်မျိုးပါ။ လူ့ဘဝကြီးကို မယုံမှတော့ ဒီဇာတ်ကောင်ဟာ ဘာတန်ဖိုးရှိတော့မှာလဲ။ လူတစ်ယောက်ဟာ လူ့ဘဝရောက်လာရင် ယုံကြည်ချက်တစ်ခုတော့ရှိရမှာပဲ။ ကိုယ်တိုင်သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိဘဲဖြစ်စေ တစ်ခုခုကိုတော့ ယုံကြည်ရမှာပဲ။ ဘာသာတရားလား၊ နိုင်ငံရေးဝါဒလား၊ အနုပညာလား၊ ဥစ္စာပစ္စည်းလား တစ်ခုခုကိုတော့ ယုံကြည်ရမှာပဲ။ အနည်းဆုံး လူ့ဘဝလူ့အဖြစ်ကို ယုံကြည်ရမှာပဲ။ လူ့ဘဝကို အကောင်းမြင်ရမှာပဲ။ လူ့ဘဝကြီးကို အဆိုးအပြစ်ချည်းပဲကြည့်နေရင် ဒီလူအသက်ရှင်နေထိုင်ရခြင်းဟာ ဘယ်မှာအဓိပ္ပာယ်ရှိပါတော့မလဲ။ လူ့ဘဝဟာ ခမ်းနားတယ်၊ ကောင်းမွန်တယ်၊ လှပတယ်၊ လူသားဟာ သူကိုယ်တိုင်သိသည်ဖြစ်စေ၊ မသိသည်

ဖြစ်စေ လူ့ဘဝကြီးရဲ့ကောင်းမွန်ခြင်း၊ လှပခြင်း၊ ခမ်းနားမြင့်မြတ်ခြင်းကို ယုံကြည်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော့်ဝတ္ထုထဲက ကိုရူပဟာ လောကမှာမရှိ နိုင်တဲ့လူမျိုး၊ အကြောင်းတရားနဲ့ကင်းနေတဲ့လူမျိုး၊ အကြောင်းမရှိဘဲနဲ့ ငြီးငွေ့၊ အကြောင်းမရှိဘဲပျော်၊ အကြောင်းမရှိဘဲ စိတ်ညစ်နေတဲ့လူမျိုး။ ဘဝနဲ့မနီးစပ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီဝတ္ထုကို ကျွန်တော်မကြိုက်တော့ဘူး။ နောက်ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကတော့ ‘အမြတ်အစွန်း’ဆိုတဲ့ဝတ္ထု၊ ဒီဝတ္ထုက အဲဒီ ခေတ်က လမ်းဘေးပလက်ဖောင်းမှာ စာအုပ်ရောင်းတဲ့ကုလားအဖိုးကြီး တစ်ယောက်အကြောင်းပါ။ တစ်နေ့မှာ သူ့ကို ကွန်မြူနစ်စာအုပ်ရောင်းတယ် ဆိုပြီး ပုလိပ်ကဖမ်းလို့ ကန့်လန့်ကန့်လန့်နဲ့ပါတဲ့အကြောင်းပါပဲ။

“ပုလိပ်ကဖမ်းရင် ပုလိပ်ပုဒ်မ ၄၁ နဲ့ပဲ ဖမ်းရမယ်။ လမ်းဘေး ပလက်ဖောင်းမှာ ဈေးရောင်းသူကို ဒီအတိုင်းပဲ အရေးယူလေ့ရှိတယ်။ ခင်ဗျားဝတ္ထုကတော့ ဒီပုဒ်မနဲ့မဟုတ်ဘဲ တခြားဥပဒေနဲ့ဖမ်းတယ်။ ဒါဟာ ယုတ္တိမရှိဘူး။ ဘဝကိုသရုပ်ပေါ်ပါရဲ့။ ဒါပေမဲ့ ယုတ္တိမဲ့နေတယ်”

“ဟုတ်ပါတယ်။ ရုတ်တရက်ကြည့်ရင် ယုတ္တိမဲ့သလိုထင်ရပါ တယ်။ ဖြစ်ပုံကလည်း ယုတ္တိမဲ့ပါတယ်။ ၁၉၄၉ ခုတစ်ဝိုက်တုန်းက လက်ျာ ဆိုရှယ်ဒီမိုကရက်အစိုးရဟာ၊ ကွန်မြူနစ်ဝါဒ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒစာအုပ်ဆိုရင် ဘာဖြစ်ဖြစ် သိမ်းလေ့ရှိပါတယ်။ အဲဒီအဖြစ်ကိုကြည့်ပြီး ရေးတာပါ။ ချုပ်ပြီး ပြောရရင်တော့ ဒီစာအုပ်ထဲမှာပါတဲ့ ကျွန်တော့်ဝတ္ထုတွေဟာ အကြောင်း အရာမှာလည်း အားနည်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်မှာလည်းအားနည်းပါတယ်။ ပုံသဏ္ဌာန်ဆိုတာက ဝတ္ထုတိုအတတ်ပညာကိုပြောတာပါ။ ဒါတင်မကသေး ဘူး။ ရေးဟန်ကလည်း မတည်ငြိမ်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဝတ္ထုရေး သမားတစ်ယောက်အဖြစ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ကျွန်တော်အစီအစဉ်အတိုင်း၊ အရှိကိုအရှိအတိုင်း စာဖတ်သူကိုတင်ပြဖို့ ဝတ္တရားရှိမယ်လို့ ကျွန်တော် ထင်ပါတယ်။ စာရေးသူရဲ့ စာရေးမှုသမိုင်းပါပဲ။ ဒီသမိုင်းမှာ ကောင်းတာ မကောင်းတာတွေရှိပါလိမ့်မယ်။ အားနည်းချက် အားကောင်းချက်တွေ ရှိပါလိမ့်မယ်။ ဒါတွေအားလုံးကို စာဖတ်သူကိုတင်ပြဖို့၊ စာဖတ်သူရဲ့ လမ်းညွှန်မှုခံယူဖို့ စာဖတ်သူထဲက သင်ကြားဖို့ဟာ ကျွန်တော့်ရဲ့ရည်ရွယ် ချက်ပါ။ ဒါကြောင့် ဒီတစ်ကြိမ်မှာတော့ ကျွန်တော့်ဝတ္ထုတိုများကိုထုတ်ဝေ

ရခြင်းပါ။ ဒီဝတ္ထုတို ပေါင်းချုပ်များဖြစ်ပေါ်အောင် ကူညီကြတဲ့ မိတ်ဆွေ
အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ိဝတ များဟာ တာရာ၊ စာပေသစ်နဲ့
ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းများမှာ ရေးခဲ့တဲ့ဝတ္ထုများဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူတို့ကိုလည်း
ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

မြသန်းတင့်

၃၁၊ အောက်တိုဘာ၊ ၁၉၇၂

